

Šiame numery

Proga ne vien kalbėti.
Nuostabu, kaip dar nepražuvom.
Pilkėjančio pavasario
puslapiuose.
Kazio Inčiūros eilėraščiai.
Jurgio Gliaudos apsakymo
pabaiga.
Kūryba ir pinigai Madrido
galerijose.
Kuklus žmogus — dideli darbai.
Spygliai ir dygliai.

Kertinė paraštė

PROGA NE VIEN KALBĖTI

Zinomojo režisieriaus Jono Jurašo atsiradimas šlapus geležinėms užlangos yra pats reikšmingiausias šios rūšies faktas mūsų kultūrinio gyvenimo klode. Žmogus, kuris sovietinio gyvenimo gradacijų pakopose galėjo būti viršūnėse, bet tik savojo Aš ir kūrybinės laisvės išsidėdimo kaina, renkas, anot V. Kudirkos, ne trupinį aukso ir gardaus valgio šaukštą, o laisvę, nors ir susietą su tremtimi, su profesiniu išsilikymo netikrumu, su, galima sakyti, pradėjimu gyventi iš naujo.

Praejusio šeštadienio kultūrinio Draugo puslapiuos paskelbtas interview su režisierium J. Jurašu mūsų visuomenėje rado gyvą atgarsį. Redaktorius yra apipildytas klausimais: kur Jurašas su šeima žada apsigyventi? kur ir kaip jis čia dirbs ir kuo versis? kuo ir kaip jam galima padėti? Tai rodo mūsų žmonių nuosirdumą ir geras intencijas. Tačiau ir bijomės vieno, kad tos intencijos ir tas nuosirdumas nepasiliktų, kaip ne kartą mūsųose, vien tik žodinis.

O ko labiausiai Jonas Jurašas trokšta ir kuo labiausiai jam galime padėti, visai nedviprasmiškai kalba tos interview vietos, kurias norime čia pakartoti: „Man buvo svetimos iliuzijos nustebinti savo originalumu Vakarų pasauly, bet mane palaikė viltis pratęsti savo kūrybos kelią ir įkūnyti tuos nerealiuosius sumanymus, kurie metai iš metų kaupėsi manyje.

„Manau, kad, galėdamas prabilti meno kalba, išreiškčiau lūkesčius ir patirtį tu, kurie liko Tėvynėje. Mūsų, lietuvių, savaip unikalinė istorinė patirtis ir situacija, man atrodo, turėtų sudominti pasaulį. Idealus būdas įkūnyti mano teatrinės idėjas būtų pastanga prisidėti prie sukūrimo tokio lietuviško teatro, kuris liudytų tautinį sąmoningumą ir kartu įeitų į pasaulinės kultūros kontekstą.“

„Jeigu lietuviai galėtų ištiesti mums pagalbos ranką kūrybinio

kelio pradžioje ir mums pavyktų realizuoti nors dalį savo kūrybinių pajėgų, tai būtų akivaizdus įrodymas, kad žmogus turi pasirinkimo galimybę ir kad vergiškas paklusnumas ir prisitaikymas nėra šiandien vienintelis kelias Lietuvoje gyvenantiems mūsų broliams.“

Taigi, viskas taip aiškiai pasakytą, kad jokių komentarų ir nereikia. Belieka tik klibti į konkretų darbą, kad istorija kada nors nesakytų, jog herojiškieji tautos ir kūrybinės laisvės šaukliai turėjo palikti tėvynę vien dėl to, kad mes galėtume čia su jais šimtus kartų nusifotografuoti.

Šiuo metu dar nežinia, kur galutinai apsigyvens Jurašų šeima: Europoje ar Amerikoje. Tačiau beveik tikra, kad Jonas Jurašas atvyks į Jungtines Amerikos Valstybes aplankyti čia savo artimųjų giminių. O kodėl, bent pradžia, tokios progos neišnaudoti? Reikalą vaizduojamės taip. Svečias nors puselį metų apsigyvena Chicagoje, suburia čia vienon kupeton gausius talentingus aktorius ir pastato, gal būtų, net du veikalus: vieną šiandieninių Lietuvos dramaturgų, o antrą — išvijos rašytojų. Tai būtų tikra dvasinė kompesacija Jurašui už jo bėkompromisinį ryžtą. Režisierius galėtų čia realizuoti anuos okupantų užblokuotus jo užmojus kad ir J. Glinkio „Grasos namų“ ar J. Grušo „Barboros Radvilaitės“ pastatymu. Tai būtų ne tik visų mūsų atgaiva, ne tik išvijos teatro renesansas, bet ir tėvynę pasiekianti ir didelį poveikį ten daranti žinia, kad, štai, okupanto degraduotas ir sumalintas Jurašas Chicagoje pastato, kas Maskvos buvo sugriautas Kaune.

Ir darbo šia kryptimi reikia imtis tuoj pat. Vėl kyla klausimas: kas ir kaip? Konkrečiai žvelgiant į Chicago, ten randame bent tris veiksnys, kurie galėtų ir pajęgtų visą darbą organizuoti. Tai yra: Lietuvių Bendruomenės Kultūros taryba, Scenos darbuotojų sąjunga ir ne kartą to-

Pirmenybė kultūrai (1)

NUOSTABU, KAIP DAR NEPRAŽUVOME

BRONYS RAILA

Autoriaus pastaba. Kai kurių organizacijų ar draugų surengtuose mano vėliausių knygų — Paguodos I ir II dalių — supažindinimuose („pristatymuose“ skaitytojams) 1974. IX. 21 — X. 13 d. laikotarpyje, pasinaudojant gerom progom, šią paskaitą-prakalbą turėjau keturiuose miestuose: Bostone, New Yorke, Chicagoje ir Windsore (Kanadoje). Pagrindinės mintys visur buvo tos pačios, įvairavo tik antrašės ir proporeijos. Pagal nuotalką ir skirtingas aplinkybes, kai kurios tekstų vietos būdavo žymiai sutrumpintos, o įžangos ir kitos daly gyvu žodžiu išplėtos. Čia pateikiama, apleidžiant įžangą ir padedant smulkus taisyms, prakalbos minčių bei papildymų visuma.

Neramu, kai tenka imtis tikrai nedėkingo uždavinio — pavyzdžiui, įrodinėti, jog gražų vasaros rytą dangus būna mėlynas, arba įtikinėti, kad vanduo neišsvingiamai bus šlapias.

O mano noras ir užsimojimas, spėjau, daugeliui atrodys kaip tik gero kalbėtojo panašus. Todėl priešingai, negu klasikiniuose prakalbininkų metoduose įprasta tik po ilgų išvedžiojimų nukelti išvadas į pabaigą, idant ten jos paskęstų puošnių žodžių putose, aš greit pasakysiu, kas atrodo dabar užvis svarbiausia.

Ir be įrodinėjimų iš karto tvirtinsiu: mūsų tautai tėvynėje ir jos išvija užsieniuose dabartinio laikotarpio (ypač) išlikimo ir stiprėjimo laidas yra dvasinis ir etinis, apčiuopiamesne prasme tarlanti — kultūrinis vertybių kūrimas ir jų puoselėjimas. Ir tautai bus net stipresnė mūsų gyvybingumo garantija, negu pvz. dabar užsienyje žvalgai akcentuojamas politinis ar kovinis judėjimas. Tai nerėškia aplamai paneigimo visokių politinių ar partiškai ideologinių veiksmų vaidmens, su kuriais bendradarbiauti tinkamom aplinkybėm arba skirtingas tautines pajėgas suderinti visada reikės mūsų laisvės siekimų vizijoje. Bet mes, it kūdikiai, vis dar nebuvo reikiamai supratę ar jau pradėjome užmiršti, kad tik ant brandžios tautinės kultūros pagrindo ir jos lobių gali ir galės vėliau dygti ir šiosios tokios politikos rimto aktyvumo atžalos.

Mano užsipyrimas ir išsiskirti šį kartą yra visiškai ryškus: reikia pagaliau ne tik atstatyti puslaurių, ne vien atseikti teisingai politinės veiklos ir kultūrinio veiksmo pirmukio pobūdžio reiškiniams angažavęsis Margutis. Tik vienam iš žmonių reikia sueti ir sprendimą daryti, ilgiau nedelsiant. Ir beveik nieku nerizikuojant, nes į Jurašo spektaklių publikos plūstų kaip į tradicines mūsų operas. O čia gi būtų ne vien tik mūsų teatro tradicija, bet ir aštrus ginklas prieš mūsų išvijos snustelėjimą ir prieš okupantų rėšimą kilpą lietuvių tautos kultūrinio gyvenimo polėkiui.

Tad jeigu kadaise didelę misiją scenoje atliko „Amerika pirtyje“, tegu dabar panašią atlieka Jurašas Amerikoje.

my klausimą, bet drąsiai pasukti mūsų mentalitetą ir sustangrinti sąmonę kultūrinio lobių ir kūrybinių ginklų labui. Vieną kitą nuilūdindamas ar specialiai suerzindamas, šia proga priminsiu, kad tai yra beveik priešinga tam, ką tūli mūsų politiniai veiksniai net rezoliuciniais nutarimais yra skelbė dar ne seniau, kaip prieš dešimtmetį.

Ir jeigu šiandien tai galiu sakyti nesivaržydamas ir be jokios baimės draugiškai auditorijai, — vadinasi, laikai pasikeitė. Bet vis dėlto ne tiek pasikeitė, kad nesusidurtume vis dar su piktokais ir temperamentiška rėksningais prieštaravimais. Įsigalėję įpročiai, tūli prietariai, išvijoje nusistovėjusi politinė organizacija, jos susigūlėjusio pastato pretenzijos dar stipriai veikia ir veiks. Bet taip pat nebgliau žinau, kad turėsiu nors gal ne daugumą, o vis dėlto apskiai šalininkų ir bendraminčių, kurie gyvųjų lietuvių srovėse. Jų skaičius ir įtaka pamečiui didėja labai ryškiai. Tik pasekit visuomeninių ir kultūrinių sambūrių tūlus jau maištingus žaizaravimus, tik išgirsit dažnėjančius ir tvirtėjančius tos prasmės balsus spaudoje, tik pajusit gyvojo lietuviško jaunimo nuotalkose susikaupiantį nerimą ir neužvaškuotą ausų jaunės generacijos akademinių sluoksnių priekaištą...

Zinoma, dėl to dar nėra pagrindinio girtis galybe, bet nesijaučiu ir mažos grupelės našlatis, kaip buvo prieš 30 su viršum metų.

Dvi tautinio tikėjimo dogmos ir keletas „jeigu“

O buvo tuomet žymiai kitaip. Tuomet mano, dar jauno politinio emigranto, tikėjimas susidėjo, rupiai kalbant, iš dviejų pagrindinių dogmų. Pirmoji, — kad prarastos valstybinės nepriklausomybės atstatymas, tautinės ir individualių laisvės iškovojimas, tos kovos būdų ir priemonių pasirinkimas, naujojo gyvenimo pavidalų nustatymas (le galiai, moraliai ir faktiškai) priklauso tėvynės žemeje tebe gyvenančiai tautos daugumai. Ir antroji, — kad išviviai bei kiti vėliau pasitraukę iš kovos lauko, nors ir tremtiniais be pagrindo pasivadinę, padeda ir savom priemonėm talkinti kauja anai tikrajai tautos kovai ir rezistencijai, ugdydami pirmiausia dvasines ir kultūrinės vertybes, kurios čia, svetimoje aplinkoje, tvirtiausiai garantuotų tautinę individualybę, moralinį lietuviško žmogaus vertingumą ir prasmingos ateities vilį.

Nekartą teko girdėti ar skaityti priekaištus bei gabias pašalpas, esą, aš nuolat blaškau si ir (gal tik žmogus išskyrus) viską keičiu, ypač partijas ir pasaulėžiūras, taigi turiu silpnus principus ir įsitikinimus — ir kažkaip kažkodėl vis sau pačiam prieštarauju. Gal iš dalelytės ir tiesa, per sunku būti bešališku savęs paties teiseju. Kintanti gyvenimo srovė, skirtingų akiračių atsivėrimas ar nauji smogiantys nuotykliai kartais iš tikrųjų skatina vieną kitą audrų sukiužintą įsitikinimą pataisyti ar ir pakeisti. Dėl to nema-



O grįžtanti saulė ir tokias tvirtoves nušiuos.

Nuotr. V. Mažello

tyčiau pagrindo nerimti ar gėdytis. Labiau gąsdintų bukybė tokio atvejo, kai žmogus nuo kūdikystės niekada nebekeistų savo sustingimo ir sukalkėjimo. Deja, per veiktis su puse dešimtmečio vis netu rėjau džiaugsmo pakeisti ne katro iš ką tik paminėtų dviejų principų. Netgi griežčiau dėl jų apsiuypėsi. Mūsų tautinių ir tautinių aplinkybių gana aiški slinktis šiuo metu tolydžio tik stiprina tos krypties nusistatymą.

Abi šio tikėjimo tiesos yra, sakykim, ne naujos, ne kiek ne evangeliškos ir be įrodinėjimų tiek akivaizdžios, kiek tasai minėtos vandens lašo drėgnumas ar dangaus mėlynė skaitaus ryto ekstazėje. Jos neprizada akimirksniu atspėti visų mįslių. Ir jas vykdam dar nebūtina tuojau pat liei nuosavą kraukčią. Ir net nieko labai karžiogiško, pernelyg egzaltuoto tuo tarpu nereikia. Bet šio to reikia ir nuolat reikės. Vis dėlto kai kuriem truputį sunkesnio pobūdžio imperatyvam, tegu ir dantis sukančiam, neišvengiamai bus būtina pasiduoti gal ne su rėkaujančio vaiko, bet su daug maž subrendusio žmogaus ryžtingumu. Niekas neatels savaime, tik vien su malonumais su garbe uždyka.

Pirmutinis žingsnis — tai savo dvasioje ir smegenyse, privatiname ir viešajame gyvenime iš politinės ir tuščiakalbiškai „kovinės“ retorikos pirmenybę perkelti kultūrinei kūrybai ir jos vertybių puoselėjimui.

Patiem nesikelti į tuščią tautos vadų puikybę ir iš likusių tėvynėje neatiminti teisės būti tautos atstovais ir laisvinimosi vadais.

Rimtai suprasti jų tautinės atsparos ir savignos savitą pobūdį ir ypatingą jų rezistencijos tragiką.

Padėti ant lentynos ilgą simfoniją naivių pabėgėliškų fikcijų ir iliuzijų, iš kurių po karo skubotai buvo statomas klauru stogu mūsų politinės imperijos rūmas.

Atidžiau stebėti tarptautinės globalinės padėties raidą ir žymiai daugiau lavinti smegenis jai realistiškai suprasti, nes ji tiksliau už kitą porina, kokios liko ar dar naujai atsivers apčiuopiama realios galimybės ir koks pagaliau bus ilgos (gal naujų dešimtmečių?) kelionės vinglavimas tautai nelaimėje padėti ir patiems prasmingiau išlikti.

Ši visai konkreti programa — tai pirmosios prielaidos mūsų dvasiniam ir visuomeniniam sveikatingumui atstatyti, panašiai kaip dr. J. Adomavičiaus patarimuose nuolat primenama pirminė prielaida — žmogaus minčių ir jausmų sutvarkymas ir sutaurinimas jo fizinei sveikatai išlaikyti. Šiuo atžvilgiu mūsų išvijos daugumos intelektualinė ir emocinė struktūra vėliausiais laikais jau telkšo labai aštrios krizės ir tikro chaoso pelkyne. Savo energijų išteklis mes čia kasdien absurdiškiausiai niekais naudojame, pamėšeliškai švaistome.

O, rodos, dar turėtume nestigti pajėgumo atsikovoėti, mintis ir jausmus darčiau aptvarkyti, tvirt-

čiau susilmti, vėl pakilti. Stambūs, net didingi, mus sutvirtinantys tautinės kultūros kūrybos darbai galėtų būti atlikti ne tik tėvynėje, bet ir čia. Tačiau kliūtimi stovės kelios sąlygos, tie prakeiktieji „jeigu“.

— Jeigu šių vizijų išgausim nepasivėlindami...

— Jeigu ryšimės tikrai stipriai ir disciplinuotai...

— Jeigu civilizuotų žmonių manierom įstengsim broliška meile surišti talentus su eiliniiais darbininkais, pelningųjų profesijų poniją su liaudimi...

— Jeigu įprasim sugyventi tarpusavyje, kaip žmonės, ne kaip žvėrys...

— Jeigu kasdien nebenuodysim atmosferos patvaikusiom vieni kitų inkriminacijom...

— Jeigu pagaliau patys per greit nesutrypsim jaunųjų kūrybinių atžalų...

Bridimas iš pelkių

Ar tikiu savo dogmom ir programom, kuriom sušildyti čia pavartojau gal kiek per daug retorikos? Taip, tikiu. Jos man savaime aiškios, per dešimtmečius mastytos ir iškenčtos. Bet blaivus patyrimas tuojau pat kuždės, jog dar daug kas šitokiom svajonėm netikės, abejoj, murmės, protestuos, gal net pakaltins. Ir ne vienas, užmiršęs, ką čia pat paskaitė, šoks tardyti: o kas toliau, o kas konkrečiai, kodėl taip, o ne kitaip?..

Pilnos deguto statinės tegu liudija, kad lietuvis lietuvyje dabar vis uoliau ieško ne brolio ar santarvininko, bet kasdien įtaringiau, ypač sendamas, stengiasi įžiūrėti ar varžovą, tai vėl būtinai atkasti pikta priešininką, ar klatingą pasalūną, net tautos išdaviką. Už tokias čia išdėstytas, rodos, gana nemaistingas ir nekaltas mintis jau daugelį kartų būdavau apšaukiamas nihilistu ir avantiūristu ne tik prieš trisdešimt metų dar Europoje, bet protarpiais ir ligi šių dienų Amerikoje.

Jum kitiem iš to gal tik juokas ar pramoga, bet man darydavosi karštais visai nebesuprantama ir keista, kad net du kartų bėgęs nuo maskvinio komunizmo ir daugiau nei pusę savo gyvenimo jam priešintis paskyręs, vieno kito bepročio ar provokatoriaus vis tebesu nesumirksint pašnabždom ir dargi viešai, juoda ant balto, vadinamas „okupanto talkininku“ ar tiesiog „maskvinio kvailingu“. O vienas „kairysis“ lietuviškas dienraštis Amerikoje laikas nuo laiko kone reguliariai, tur būt, savo savotišką patriotizmą spalvindamas, tebeskelbia mane esant negatyviausią laikraštinių ir beveik pikčiausią Lietuvos laisvinimo veiksmų griovėją... Nejaugi kur jūs matėt tokį, nejaugi, o Viešpatie, ir aš būčiau toksai luosas, kuriam dar kiltų liguistas malonumas ir prasmė — grauti griuvėsius!

Bet kam čia daug erzintis, kad kai kada ir mano artimi bičiuliai, neseniai rašydami „Paguodos“ pastrodymo progą, truputiuką gal pagrįstai irgi dokumentavo įspūdį, jog aš nuolat buvęs ir esąs juodas, nepataisomas pėmistas, lietuviškame pasaulyje tematis vien bala, apsamanojimą ir kvailumą. Vienas iš

(Nukelta į 2 psl.)

NUOSTABU, KAIP DAR NEPRAŽUVOM

(Atkelta iš 1 psl.)

ju, brangus draugas V. Alantas, reikalavo iš manęs pagaliau bent kartą išdėstyti nuodugnai viską, "kaip išbristi iš pelkių", ir aiškiau pavaizduoti "amžiną mūsų kultūros problemą" (Dirva, 1974.VIII. 21).

Kai lietuvis su lietuviu beveik lygiai lietuviškai susikalbėti, tai gal jau tikrai užtektų pagrindo pasidaryti juodu pesimistu. Deja, man iškėlto užsakymo neišdėstyti, nes nežinau stebukladariško recepto, kaip būtų galima tuoj ir skubiai "išbristi iš pelkių". Negalima, nes mūsų pelkės yra per plačios ir per gilios, pažlugusios per šimtmečius, papildomai priterštos per pastaruosius dešimtmečius. Nebus jokių fizinių galimybių vienu šuoliu nuo jų pabėgti ar "instant" būdu nusausinti.

Nėra ir negali būti vieno recepto skubiai išgydyti dagelių ligų. O ypač vienai užsisėjęsiai negerovei. Mūsų užduotis bus painesnė, darbas žymiai sunkesnis, negu "išbristi iš pelkių" ar pelkių melioracija. Ir aplamai visas reikšmingas sudėtingas, kadangi tai iš tiesų rįšasi su amžinomis mūsų tautinės kultūros apleidimo problemomis.

Tai prasidėjo prieš Žalgirio mūšį...

Jeigu jau amžina problema, tai, vadinasi, labai sena; atsiradusi dar prieš Žalgirio mūšį, nuo kurio per didžiulias šventes daugumas mūsų praeitį pradedame dėti tautiškas idėjas. Tad ir mes pagal šį taurį paprotį trumpai perbėkime mūsų problemas proistorę ir istoriją.

Mano mėgiama civilizacijos istorikas amerikietis Wil Durant vienoje savo veikalo parašėte sudėstę itin gražią metaforą apie tikruosius veiksmus ir žmones, kurie sukuria civilizaciją. Girdi, tai ne karlauninkai ar politikai, bet žmonės, kurie apsigyvena prie upių, stato namus, rąsto kvygas ir muziką, galvoja apie gyvenimo prasmę, meldžiasi dievams. O britų istorikas Arnold Toynbee, savo didžiulėje studijoje, išanalizavęs ištisą virtinę įvairių civilizacijų tipų, tarpe jų randa vieną, kurią pavadina "arrested civilization", t. y. tokią, kuri pakenčiamai išsivysto, bet vėliau sustoja ir dingsta, nes tarp kiuko ji neturėjo ir nepaliko rasto...

Mūsų civilizacijos prosenėliai finikičiai pirkliai, sakoma, bene pirmieji daug amžių prieš kristiškumą erą išradę patogų rasto sąvoką praktiniam reikalui — ypač apskaičiuoti pinigams, išdėstę stovius su žymėmis, prekių sandėlio sąskaitai palengvinti. O kiniečiai, kurie ir ligi šiandien mus kitus tebevaldo barbarais, kaip teigiama, bus pirmieji sugalvoję spausdinimo — padauginimo technika paruošė iš karto dideliu kiekiu amuletų, spausdinti pinigai ir lošimo kortom. Kaip regim, spauda ir raštas iš pat pradžių, kaip ir ligi dabar, nėra vien tik subtilus, poetiškas kultūros ūgio ženklas, bet itin glaudžiai susijęs su pinigais ir finansais, net su lošimo kortom.

Rasto išstobulėjimas sparčiai pastūmėjo ir žmonių mūsų senelių — graikų ir romėnų — kultūros ūgius. Bet Renesanso laikais jau pasitaikydavo pasisakymų prieš per didelį rasto išplitimą. Jį tai kreivai akim žiūrėdavo ypač kai kurie profesionalai raštininkai — skribai, kuriems per platus rasto išsimokymas atrodė kenksmingas jų amatui ir pelnui. Jei kas išdėdėję ispano filosofo Ortega y Gasset pavarde, kartašis paminima ir mūsų žurnaluose, tai matysit, kad "masių kultūros", arba kultūros sumasimino, bijomasis ir ligi šiol. Keliama mintis, kad kultūros kūryba ir jėga naudojimas tartum labiau derėtų tik elitui. Gai kai jį per plačiai išplintanti į masę, ji degeneruoja, jos kokybė silpnėja, ir, aišku, tai neapatininka elitui.



Lietuvių žurnalistų sąjungos pirmininkas kun. Juozas Vaisys, S.J., po paskaitos Chicagoje sveikina Bronį Railį ir jo žmoną. Nuotr. D. Vakarės

Štai mes ir prieiname prie vienos amžinų mūsų kultūros problemos. Lietuviai per savo senovės gadyne ne tik jokios masinės, bet aplamai jokios rašytos tautinės kultūros vertybių nepuoselėjo, nesirūpino, tuo nesidomėjo, sakyti, jų tarsi bijojo, lyg būtų buvę didžiai alergiški rašyti savąja kalba. Tiesa, išliko duomenų, jog kurį laiką klestėjo mūsų senoji religinė bei dorinė kultūra, kaip ir vadinamasis turtingas tautinis menas (folkloras), bet ir tai pasireiškė greičiau tik "Arrested civilization" pavidalu.

Savotiška mes buvome tauta, kone vienintelė tokia Europoje! Kai viduramžinė vakarų, pietų ir rytų Europa naudojosi graikų, lotynų ar netrukus jau gimstančiais modernių kalbų raštais, pas mus dar jokio nebuvo ir, kaip atrodo, ne nepasigesta. Kur būtinai ką užrašyti reikėjo, tai sandėmės kitataučius ir sveikimkalbius "skribus". Ši tautinės kalbos, nuosavo rašto ignoravimas ir vengimo gija aiškiai matyti nuo Mindaugo laikų, kai jau susikūrė tvirta valstybė. Ji tiesiasi per Gedimino ir Vytauto didžiosios imperijos kūrybą, o ir vėliau maždaug be pasikeitimų ligi 18-19-jo amžiaus, kada ji išvirsta lietuvių kalbos ir lietuviškos raštyjos slopinimo politika, atliekama ne tik kitataučių, bet dar geriau pačių lietuvių aristokratijos pastangom. Juk net garsusis lietuviškasis teisynas — mūsų subrendusios tėsins ir socialinės sąmonės renesansinis paminklas — buvo kažkodėl redaguojamas senąja slavų kalba, o valstybės administracijoje be jokio pateisinimo pagrindo užgožiančiai brovėsi ir stiprinosi lenkiškas liežuvis.

Patsai lietuviškasis rasto prasidėjo ir plito netgi ne svarbiausiame mūsų tautos židinyje — didžiojoje Lietuvoje, Vilniuje, — o vokiečių jau apgėmtoje Prūsijos Lietuvoje, pirmiausia ir kone išimtinai religiniams tikslais. Ir kai vėliau jis ėmė rodytis kitose Lietuvos dalyse, tai ne tiek dėl kokių mum svarbių literatūrinių, mokslinių, politinių ar tautinių klausimų sprendimo, bet daugiausia buvo išsauktas pasidėjusių religinių kvirčių ir varžytinių tarp katalikybės ir protestantizmo. Argi ne daugiau negu keista, kad kai, pavyzdžiui, Ukraina, kuri ilgai negu per du šimtmečius priklausė Lietuvai ir buvo tiesiogiai jos didik valdoma, Kijeve jau turėjo ir išlaikė reikšmingą ukrainiečių bei aplamai rytų slavų kultūros centrą, tai mūsų lietuviai administratoriai nei tenai nepalikę savo valdymo tautinių pėdsakų, nei bent, pasimokę iš pavyzdžio, savo sostinėje Vilniuje nesukūrė jokio tautinio kultūros židinio savąja kalba (tokia gražia ir gimininga nei romėnams, iš kurių savo kilmę jie vienu metu vėliau buvo susigalvoję romantiškai išvesti). Tegu ir valkiškai šiandien skambėtų atgalinė hipotezė, bet jei "lietu-

viai" laikui ir atitinkamai pagal tada turėtus politinius bei karinius išteklius persveriančiai būtų išpuoselėję savo tautinę kultūrą, mokslą ir raštą savo kalba, — Lietuva greičiausia niekad nebūtų žlugusi ir šiandien anų teritorijų apimtyje natūraliai sudarytų apie 60-80 milijonų tautų ir valstybės.

Bet mes ligi šiandien tebeiškom šimto pateisinimų, mankštinamės išaiškinti ir įsimiklinom įrodyti, kad visada buvome nieko nekalti, o vis kalti tik mūsų "pikti ir klatingi" kaimynai, slaviai ir germanai. Tik kažin, kas buvo labiau "kalti": ar mes, kurie šen ir ten kariškai koją įkėlė, vėliau kitų dvasinius pavidulus įsisapnavom, tada sutirpim ir dingom be savų žymių, nes nesirūpinom nieko lietuviško kultūriškai originalaus palikti, — ar tie "pikti" kaimynai, kurie visur, kur tik į mūsų genčių žemę įkėlė koją, ten ir pasilik, be ceremonijų įbraudami jų kalbą, jų egoizmo idėjas ir pradėję mus mokyti jų rašto.

Šitaip per svetimas kalbas, kirilicę ir gotišką rašmenį spaudinius, per kaimynų "aukštesnes" kultūras ir tam tikra prasme per naujų, nebe tautinių religijų įsigalėjimą buvo įvykdytas baisus, smurtiškas, kone visuotinis, sunkiai beartūgiamas mūsų nutautinimas. O iš visų anų mūsų šauniųjų karo žygių, kaip ir iš dinastiškai suspindėjusių politinių laimėjimų vėliau juk nieko savo tautos labai nepesiliko. Visiškai nieko!

Štai, mano įsitikinimu, svarbiausia lietuvių kultūros problema — ta jos neglūžavimo dėmė, kartu skaudanti istorijos baismę ir pamoka, gal per vėlyva, bet tuo labiau niekad nepamirština. Tai jį skatinę mus labiau sielotis ir dažniau galvoti apie vieną taip pat svarbiausią klausimą:

— ar aktyvi politika ir aštrus kardas daugiau garantuoja tautos, taigi ir jos tautinės kultūros klestėjimą, —

— ar subrendęs tautinės kultūros tūris ir kokybė nepalygtinai tvirtiau laiduoja tautos galią ir pačios valstybės likimą?

Gerai žinau, kad toks suatrintas klausimo pastatymas (arba - arba) — ne viena suerzins. Bet ar ne seniai metas drįsti klausimus statyti? Be abejo, minėtų komponentų akistata vienas veiksnys visada veikia kita, tik ir vėl turėčiau pakartoti: ilgesnėję perspektyvoje nedėkime per daug vilčių nuogos politinės akcijos prasmei ir pajėgumui, jeigu jį stigs pagrindinis atsiremti ko daugiausia subrandintu tautinės kultūros svoriu ir pajėgumu. Beje, šiuo metu kiekvienam nefantazuojančiam lietuviui į tuos klausimus su rasti blaivesnį atsakymą turėtų būti jau žymiai lengviau antrosios alternatyvos, t. y. kultūrinio prado ir veiksmo labui. Mat, mūsų politikos deivei, deja, nebeliko veik jokios

lemiančios jėgos galimybių, o ir aštriam kardui, ypač šiame atominiam amžiuje, nėra daug vilčių pergalingai sužvilgti. Nebent šauliai dar gali sporto dingstimi pašaudyti privačiose ar išsinuomotose šaudyklose...

Tačiau tautos išsilaikymas, karais jos augimas ir tvirtėjimas vis dėlto gali trukti net ir tokiom ligi nuogumo nuplėstom aplinkybėm — ir, kaip šiandien regim, tėvynėje jis nėra pasilovęs.

Pavyzdžiai jau pamokė

Keista: tokiame galvojimui ir nusiteikimui mūsų tarpe vis tebeiškiamas vieno kito nepasitenkinimas, net įsisteidimas! Girdi, tai esančios vad. kultūrininkų nužalintos, pesimistinės, okupantui pataikaujančios teorijos. Tai mūsų politinių organizacijų silpninimas ir griovimas. Tai net kenkimas Lietuvos laisviniui kovai. Dar keisčiau, kad tokias fantastiškas bylas mum išvedžioja kaip tik patys narsiausi kovotojai, kurie tremtinių titulu jau seniai pasitraukę, jei nesakyt — pabėgo iš tikrosios kovos lauko.

Tad būtina dar kiek pratęsti šią minties giją, ją paremiant vienu kitu labai konkrečiu pavyzdžiu iš praeities.

Pirma akimirka tebūnie prof. Vaelevo Biržiškos trijų tomų "Aleksandrynas"... Šiame veikle pateikiamos biografijos ir trumpi aprašai 370 lietuviškai rašiusių ar bent šiek tiek bendra su lietuviškais raštais turėjusių asmenų (ir ne vien tik lietuvių) — nuo pačių pirmųjų raštų pasirodymo ligi spaudos uždraudimo carų laikais, tad maždaug per 400 metų. Laimel, tad parodo, kad lietuvių tauta nesusiėdė vien iš beraščiu baudžiauninkų, tačiau apie pusę jų neva rašytojų labai mažai reikšmingi, kitas trečdalis nepasistūmė toliau už giesmių ir katekizmų. Per 400 metų laikotarpį nesurasti nė 400 lietuviško rašto reikšmingesnių darbuotojų nėra mum pažymėtina šauni atestacija. Pavyzdžiui palyginkim vien pastarųjų raštų kūrėjus ir vartotojus, kuriuos skaičiuosim tūkstančiais (spaudoj, literatūroj, moksloje). Apie tai pagalvojus, baisiai nuostabu, net nesuprantama, kaip anuomet mes galėjom dar tiek ilgai lietuviškai išlikti...

(Bus daugiau)

genijaus veikalus jie yra iš naujo leidę dažniau nei kasmet — taigi, greičiausia, ir gausiai juos pirke, skaitę, vaidinę, jaisiais gyvenę. Tada liudija šios pirklių ir jūrininkų tautos nepaprastą dvasinį gyvumą ir itin aukštą kultūros veiksmo vertinimą, kas tam tikru požiūriu, gal būt, daugiau paaiškina, kodėl Didžioji Britanija per tris šimtmečius buvo pavirtusi didžiausia imperija pasaulyje, o panašių polinkių Prancūzija sekė pridūrmis.

Žvilgtelkim, kas tuo pačiu laikotarpiu (1766-1799) buvo Lietuvoje. Deja, nemokėčiau surasti ko nors labai reikšmingo, kas viešumoje būtų lietuviškai pasireiškę. Tik keli lenkų poetai ir esejistai įžvalgiau nerimavo, kad valstybė tikrai rieda žlugimo pakalniui ir kad reikėtų, kol ne vėlu, gelbėtis. Tačiau mūsų bendri karaliai, maršalai ir didikai nei tuo domėjosi, nei girdėjo. Gi Lietuvoje nebuvo jokio skardesnio garso lietuviškame rašte, poezijoje, dramos veikaluose, o politikos mokslo knygy aplamai dar niekas lietuviškai nerašė. Tik bajorai, triukšmavo, mizeriška ir begėdiškai politikuodama, kol carienė Kotryna tuo metu sėkmingai dalijo mūsų valstybę, kol pagaliau Maskolija visiškai mus prarijo.

Trėčias pavyzdys... Vokiečių galutinai pajungtoje Prūsijos Lietuvoje, mažame bažnytkaimyje liuteronų kunigas Kr. Donelaitis kaip tik tuo pat "šekspyrišku" laikotarpiu savo parašijęs mokė sakmėm ir rašė klasikine "Metų" poemą. Rašė vienšias, be jokių žinomų ryšių su kitais tuo laikotarpio kultūrininkais Didžiojoje Lietuvoje, nes ir panorėjęs kažin ar būtų suradęs daug tokių, su kuriais būtų buvę galima lietuviškai bendrauti literatūros ar spaudos plotmėje. Jis ir miršta vienšias atsiskyrėlis, greičiausiai Didžiojoje Lietuvoje anuomet niekam nežinomas ir negirdėtas (1780 metais).

Priešingai, negu šiandien padaro kai kurios žmonos (laimė, ne visos), kurios savo mirusių vyrų raštus ar brangius archyvus paleidžia vėjais, išmeta sąšalvynan, sudegina ar nuslepia, Donelaitienė suprato savo vyro raštų vertę, jų nepražudė, o davė pasaugoti jaunesniam velionio draugui kunigui Jordanui, vokiečiui. Šis greičiausiai pats nelabai nutuokė, ką su tais popieriais daryti, bet vis dėlto po 20 metų patyręs, kad Karaliaučiaus universitete atsirado lietuviškai mokantis lietuvis profesorius L. Rėza, persiuntė jam kun. Kristijono literatūrinį palikimą (1800 metais). Prof. Rėza irgi nesiskarščiojo, bet vis dėlto dar po 18 metų dalį "Metų" išvertė vokiškai ir abiem kalbom pirmą kartą išleido.

Taigi atsitiko stebuklas, ar tiesiog palankus likimo šypsny. Net anų skurdžių bažnytkaimių aplinkumose vyko literatūrinė kūryba, poeto rankraščiai nebuvo išmėtyti, nepradingo ir išvydo pasaulį nors ir po 38 metų (!). O gal buvo ir daugiau panašių rašytojų, gal buvo kitokių raštų, kurių palikuonys nesuapato pasaugoti, ir jie amžinai žuvo? Kiekvienai atveju tasai "šekspyriškai" tragiškas lietuvių valstybės ir be galo juodas tautinės kultūros požiūriu laikotarpis iškalbingai parodo, kodėl tokia valstybė ir tauta nebegalėjo išlikti ir jau buvo visiškai nunokusi žūti...

(Bus daugiau)

NUOSIRDŽIA KALBININKĖ PRISIMENANT

Jau penkeri metai vasario 8 d. sueina, kai Izraelyje mirė kalbininkė, germanistė ir lituanistė, filologijos mokslų daktarė Tamara Buchienė — Meiksinaitė, 1949-50 dėsčiusi lietuvių kalbą Vilniaus universitete, ketvirtą metų dirbusi Lietuvos Mokslo akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros institute, 1957 m. lietuvių kalbą dėsčiusi Varšuvos universitete. Kai kurį laiką dėstė lietuvių kalbą Chicagos universitete, mo.

Tel. PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLES LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

Tel. PR 8-3229

DR. K. G. BALUKAS
Akuserija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
6007 W. 83 PL, Justice, Ill. 599-0500.
Pirma lizonius pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti 874-8012

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street

Val. pirm., ketv., 1 iki 7 popiet, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 4-2400

Val. pagal susitarimą: pirm., ir ketv. 1-4 ir 7-9; antr., ir penkt., 10-4, šešt., 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6968

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos

CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-6873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So., Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė Akų Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSIA
VAIKŲ LIGOS
2856 West 63rd Street

Pirm., antr., ketvirt., ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šešt., nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 v. Trečd. ir šešt. uždaryta

DR. K. A. V. JUCAS
Tel. 763-3310 — 489-4441
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai

2403 W. NORTH AVE.
6324 N. MILWAUKEE AVE.
Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1881

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečd. ir šešt. tik susitarus.

DR. TERESĖ KAZLAUSKAS
VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE

9755 W. 143 Street
Orland Park, Ill. 60462
Valandos pagal susitarimą
Tel. 349-0887

Tel. ofiso ir buto OLYMPIC 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Iškyrus trečdadienį.
Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti.

domėdamasi išeivių lietuvių kultūrine veikla. Mirė išemigravusi į Izraelį, turėdama tik nepilnus 47 m. amžiaus. Buvo gimusi Kaune.

Jos disertacija buvo: Sangražinė veiksmažodžių konstrukcija germanų kalbose. Jos didysis darbas — vokiečių kalba studija: "Kristijono Donelaičio akcentuacija". Lietuvių kalbotyros klausimais yra daug rašiusi Lietuvos, Lenkijos, Vokietijos, Rusijos institute, 1957 m. lietuvių kalbą dėsčiusi Varšuvos universitete. Kai kurį laiką dėstė lietuvių kalbą Chicagos universitete, mo.

Tel. Rellance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuviai gydytojas)
3925 West 59th Street

Val.: pirm., antr., ketvirt., ir penkt., nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šešt., 12-2 val. p. p. trečd. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŲDIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.

Ofiso telef. RE 7-1168

Rezid. telef. 239-2919

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave., kampas)
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. Nuo 3 iki 7 val. p. p. Tik susitarus

Tel. — 282-4422

DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
ofisai:

111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)

2628 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Priima akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

Tel. — BE 3-5893

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA

2656 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 popiet ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4410
Rezid. GR 6-0617

Valandos: pirm., ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. vak. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

Tel. — BE 3-5893

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223

Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. p. šešt., 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS

2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt., 2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus

Tel. PRospect 6-9400

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

6648 South Albany Avenue
Val.: Pirm., 6-8 p. p. antr., 2-5 p. p. penkt., ir šešt., 2-4 p. p. Kitom dienom tik akubius reikalau susitarus.

Tel. Ofiso PR 6-6446

DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šešt. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4850

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

6449 So. Pulaski Road
Val.: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8, penkt., 2-6. Šešt. pagal susitarimą

Pilkėjančio pavasario puslapiuose

PR. VISVYDAS

Reta knyga, ateinanti iš Lietuvos, susilaukia tiek dėmesio, kiek "Poezijos pavasaris". Priežastis paprasta: mūsų meilė poezijos žodžiui ir dailiam grafikos lakštui yra visuomet gyva.

Besklaidant šią knygą, kruti- nę persmelkia ir liūdesys: juk lig šiol mūsų broliai ir sesės Lietuvoje negali laisvai skaityti iš- eivijos lietuvių knygų. Tenykštė spauda yra priversta ignoruoti mūsų literatūrą (neskaitant specialaus apžvalgininko V. Kazakevičiaus paviršutiniškų, dažnai labai kryptingų pastabų "Per- galės" specialiaame skyriuje). Argi išėivių poezijos balsas yra jau toks specialiai pavojingas? Argi jam atstovauti atrenkami tik sovietinę dezinfekciją perėję poetai? Bet už tai nepyktume ant tenykščių redaktorių? Jie čia niekuo dėti. Aišku kaip dieną, kalti yra Maskvos "benkendor- fal" — tie patys, nuo kurių Ni- kolojaus I laikais kentėjo Puški- nas. Kaip tik šiandien nuo jų va- lios ir priklausos spaudos turinys Lietuvoje.

1974 m. "Poezijos pavasario" Vilniuje išleistoje antologijoje randame įdomius skaitytojų pa- sisakymus apie dabarties poezi- ją. Štai inž. Vyta Vyšniauskas rašo: "Dabartinė poezija galima būtų suskirstyti į tris grupes: vartojamoji, eksperimentinė ir paprasčiausia — poezija. Apie pirmąją rūšį Vyšniauskas neturi geros nuomonės: ji pilka, nejo- mi, nors eilės kartais deklaruoja ir didžias tiesas. Blogiausia, kad tokia poezija, užuot likusi redakcijų archyvuose, pereina į knygas, net pretenduoja į pir- meilę kūrybą.

Vyta Vyšniauskas, suprantama, nemini nei pavardžių, nei te- matikos. Bet mums aišku, kokią eilėkalybą jis turi galvoje. Jos pobūdis kaip tik ironiškai išryš- kėja leidinio "redakcinės komi- sijos" (Vito Areškos, Albino Bernoto, Juozo Macevičiaus, Alf. Maldonio ir Jono Strielkūno) įžanginiame žodyje "I dešimtą- jį skrydį". Šis plazdantis rašinys labiau tiktų "Tiesai", negu poe- zijos knygai. Kiek čia pūtimosi laimėjimais, minint revoliucijos, Lenino ir TSRS jubiliejus! Bū- tent: "Tai liudija, kad mūsų poezija sėkmingai išlaikė šį ne- lengvą egzaminą, apdainuodama mūsų didelį gyvenimą, nuosta- bų žmogų". Ar ne iš būtinio rei- kalo šia proga minėti redaktori- ai, kaip ubagai pono palangėje, užtriūbią: "Šiandien mes nuo- širdžiai dėkojame Lietuvos ko- munistų partijos centro komite- tui, palaikiusiam LKP Kauno miesto vykdomojo komiteto ir mūsų Rašytojų sąjungos inicia- tyvą, organizuojant šią nuosta- bią ir prasmingą šventę". Kas būtų, jei laisvoje Amerikoje poetai panašiai dėkotų respubli- konų partijai ir valdžiai už poe- zijos palaikymą? Visa Ame- rika iš to tik pasijuoktų.

Nuspyrę į šalį įkyrias dekla- racijas, ieškome knygoje geros poezijos. Linksmai nuteikia ga- na grakštus Eduardo Mieželaičio eilėraštukas "Pavasario antite- zė" vykusiu prisipažinimu:

O man kas? Aš nosies juk tiesumu žiūriu į pasaulį — stebėtis imu: Kaip ji suprast: Būlim konkretis: Kartais įvyksta ne taip, kaip norėtus. Kol vėjas laiko sukaustęs medžius — Priešingai tenka skaityti žodžius... Apie skolą Salomėjai Nėriai rašo Algimantas Baltakis, iškel-



Elena Jakutyte (g. 1911) Prometėjus (iš 1974 m. "Poezijos pavasario")

damas Nėries kūrybos emocinį įtaigumą (kas to nežino), pa- brėždamas jos lyrinę gaidą, arti- mą liaudies dainoms, jos ypatin- gą poveikį tarybiniam poetams V. Mozoriūnui, E. Mieželaičiui ir kitiems. Po to A. Baltakis ima priekaištauti jauniems poetams- debutantams, kurie nepaiso kla- sikų tradicijų ir vaikosi origina- lumo. Į klasikų eiles jis įtrau- kia net V. Montvilą, A. Venclo- vą, J. Macevičių (!).

Kaip sunku jauniems poetams su savo kūryba prisikverbti pro visokių komisijų užvaras, įrodo paties Baltakio pasipa- kojimas: "Neseniai man, kaip komisijos darbu su jaunaisiais rašytojais nariui, teko perskai- tyti septynių poetų, kandidatų į pirmąją knygą, kūrybą. Į komi- sijos posėdį rinkomės liūdnlais veidais: tik vieną knygą galėjo- me rekomenduoti leidyklai. Ir ne todėl, kad šiemet bandė de- biutuoti poetai būtų mažiau ta- lentingi ar praeiau įvaldę poeti- nę techniką (mano pabrūkima). Kiekvieno "kandidato" knygoje galėjai rasti iš tikro gražių, išradinai parašytų eilė- raščių, tačiau tai buvo tik atski- ri talento blykstelėjimai, o kny- gos visuma paliko pilkumo, kū- rybinės anemijos įspūdį. Pers- kaitę rinkinį, negalėjai pa- matyti kiek ryškesnio poeto vei- do, pajusti, kokios gyvenimo problemos jį labiausiai domina".

Tiesiog sunku suprasti, kaip talentingi ir poetinė technika ge- rai valdę net šeši kandidatai ne- turėjo jokio ryškesnio veido. Pa- tarčiau A. Baltakiui pasiskaityti rusų literatūros istoriją. Jis pamatys, kaip jo samprotavimai apie jaunųjų kūrybą yra labai panašūs į kritiko - cenzoriaus Bulgarino argumentus apie Puš- kino kūrybos rankraščius. Bul- garinas, caro policijos šefo Ben- kendorfo (jis irgi "vertino" Puš- kino talentą) pasamdytas, per- žiūrėjo "Borisą Godunovą" ir įsakniai paneigė jo literatūrinę vertę, tarp kitko "kritiškai" pa- žymėdamas, jog šitame veikale nedalyvauja Rusijos patriarchai ir vienuoliai.

A. Baltakis turėtų atvirai ne- veidmainiaudamas pasakyti jau- niesiems: Man nepatinka jūsų polinkis į uždarą, subjektyvų,

drąsų rašymo būdą: toks ra- šymas jau ne kartą buvo papeik- tas viršūnių; partijai jis nepa- tinko. Tiesos yla iš maišo išlen- da, kai A. Baltakis pataria jau- niesiems pasimokyti iš pripa- žintos poetinės mokyklos, o ne "originalumo syvus čimpti iš sa- vo piršto".

Albinas Zukauskas pasirodo su stambia, žodinga "Balade apie kiauiliatvartį". Nūdienėje Lietuvoje A. Zukauskas (g. 1912, vilnietis dūškas) yra ta- pęs savotiška poezijos sensaci- ja. Judrus, nepaprastai produk- tyvus, žodingas. Jo eiliavimas yra meistriškai lankstus. Tik viena yda: Albinas, norėdamas nueiti už tvarto, tiek įsišneka su savimi, jog užsimiręs nužygiuo- ja kelias varnas. Ir dabar jam prireikė maždaug 150 tirštai (nors įdomiai) prirašytų eilučių kulminacinei minčiai išreikšti: "O liaudis lieka, nemari, galli- ga. Kas kartą/Ji atsišajūnina, to- dėl ji amžina". Būdvardis "am- žinas" sovietijoje virto ideologi- niu trafaretu. Jis visur sagsto- mas: partija amžina, tautų draugystė amžina, sąjunga am- žina... Ir liaudis būtinai yra am- žina. Gaila — nei Albinui, nei man nelemta gyventi amžinai. Mat, — mes nepriklausome liau- džiai.

Egzistenciniu tikrumu ir vė- sia rimtini padvelkia Aldonos Puišytės eilėraščiai. Jos kūrybo- je daug įsijautimo į lietuvių tau- tos dvasines versmes. Jaučiasi S. Gedos įvaizdžių įtaka.

Jono Juškaičio eilėraščiuose "Vėjas gluosnyje", "Senosios so- dybos", "Girios žiburyje" praby- la tikroji poezijos širdis. Juškai- tis savitai sulieja posmus, eilu- tes rišdamas gaivių rimavimų. Jo gigantiški įvaizdžiai dažnai skamba eleginėmis nuotakomis. J. Juškaitis ypač myli tirštą, trakliškai sielvartingą peizažą. Taip įtaigiai eiliuoti gali tik la- bai gabus poetas:

...žiūriu į vakarą pro mėlyną

ploną

Bandas jau gena piemens nuo kalnų

rudų,

O Dieve, Dieve, kaip nupieš šį

vaizdą tikrą?

Jis visas akyse, o žodžio nerandu. —

Taip bitė prie gelės nenulekia per

sūkda...

Bet, ko nėra, matau kaip

KAZYS INČIŪRA

Kazys Inčiūra mūsų literatūroje yra vienas tų šviesiųjų, labai lietuviškųjų romantikų, kurių kūryboje net liūdesys žmogaus nesugniuždo, o kažkaip ramina ir guodžia. Praėjusių metų lapkričio 30 d. rašytojas mirė Vilniuje, eidamas šešiasdešimt devintuosius metus. Buvo gimęs Vidugiriuose, poetais ir rašytojais gausiame Anykščių krašte, tad ir pats buvo tikrai aukštaitiškos širdies žmogus. Įvairiuose literatūros žanruose Kazys Inčiūra labiausiai išsiskleidė nepriklausomoje Lietuvoje, rašė ir leido knygomis eilėraščius, apsakas, romanus. Scenoje tais laikais ypač buvo mėgiama jo pjesė "Vincas Kudirkas". K. Inčiūros yra parašyti libretai J. Karnavičiaus operai "Gražina" ir A. Račiūno "Trims talismanams". Nuo 1934 m. iki 1944 m. kasdien visų buvo girdimas kaip Kauno, o vėliau Vilniaus radiofonų pranešėjas. Pokario metais, ilkęs Lietuvoje, kurį laiką dirbo kaip aktorius Vilniaus teatruose ir, be ko kito, parašė pjesę "Zemaitė". Rašytoją šiandien čia prisimename bent keliais eilėraščiais iš jo nuosirdžios lyrikos.

TEVISKĖ

Niekur neišeisi, niekur iš laukų tu,
Kur dangus toks melsvas, kaip melsvi linai.
Nors svetur ir auksu grįsti miestai būtų,
De tėvynės dūmų trokši tu tenai.

Iš nakties bažnyčion moterys būriais eis,
Prie miestelio kojų apsiunt susės.
Pasigersi žodžiais, sąmojais lengvaisiais,
Nes gimtoji žemė lūpom jų šnekės.

Kai mergaitė leisies ežerą su nėšiais,
Kai ji juoksis saulei, dainą kai niūniuos, —
Tavo širdį meilė ims dalintis, plėšys,
Tartum balti paukščiai mėlynuos kalnuos.

Vakarui atėjus, brolis eis pro varčią,
Armonikos raudos skris laukais lygiais.
Iš dangaus kris žvaigždės, paliks melsvą erčią
Ir sukris į lauką, liuliantį rugiais.

Kils iš balų rūkas, rūkas slinks papieviais,
Kryžiaus koplytėlė slėnyje pabus —
Žengs nuo kryžiaus Kristus, žengs medimis Dievas,
Aplankys sodības, saugos mūs laukus.

Kerpėjęs nuo liūčių, skeldėjęs nuo vėjų,
Ant pečių neš kryžių, po našta linguos.
Tais pačiais keliais eis, knygnešiai kur ejo
Ir paguldė kaulus Sibiro smieguos.

Aplankys griuvėsius, kur dvarai kadaise,
Baudžiaus pėdę, tēbaudavo vis,
Kur po rykštėm klupo prievaizdų nepaisę,
Girdė juodą žemę kraujo srovėmis.

Aplankys už kaimo kartuvų kalnelį,
Kur linguoja mėnuo debesų laive. —
Guli ten sukilę prieš valdovų valią,
Jų veiduos žemėtuos žydi Lietuva.

Eis dar į sodybą. Motina prie lingės
Vienatūrį rėksnį lopšine linguos:
— Lykla, varguolėli. Auk, būsi petingas.
Josi ir atneši saulę mūs namuos. —

Plauks papieviais rūkas. Mėnuo guls už girių.
Kaime tretį kartą užgiedos gaidys.
Grįš klajūnės vėlės, karstuos grįš numirę —
Vei šupintojėlis savo kryžium grįš.

Veltui tavo mintys į svetur keliauja,
Saulė, nors šviesiausia, bus svetur tamsi.
Cia brangiav už auksą juodos žemės saują,
Nes kiekvienoj dulkėj čia tu pats esi.

VIESINTŲ EŽERE

Tokios skaidrios pilyš
Kyla į dausas —
Plaukiam, plaukiam, tylm —
Žvaigždės, tu ir aš.

Sielvartus ir kančių
Rytadiena atneš —
Šiandien tyliai švenčiam —
Žvaigždės, tu ir aš.



Kazys Inčiūra (1906. IX. 25 — 1974. XI. 30)

Neramioj šioj žemėj
Kas ramybę ras? —
Tyliai plaukiam ramūs —
Žvaigždės, tu ir aš.

EŽERAI

Už miškų — ežerai,
Tarp kalvų — ežerai,
Ežerai melsvi plakas prie kojų.
Taip smagu, taip gerai,
Jei ką gera darai
Šitai žemei, žmonėms, mūs rytojui, —
Ir dėkingi tikrai
Mylimi ežerai
Tau nuvargusiam kojas mazgoja.

BĖ TAVĖS

Su tavim aš eju — mums be vėjo
Mėlynžiedžiai varpeliai skambėjo.
Be tavęs nūn einu — gunkso medžiai
Vieniši, susimąstę, bežadžiai.

Jau saulėleidžiai gesta šile.
O, kad būtum keliavus šalia!

SILO VESA

Geru šilelio ramią vėsq,
Lankau beržų palapines. —
Kiek daug ugnikurų išblėso,
Kai čia nebūdavo manęs.

— Nemindžiok! — žemuogė sušuko. —
Manim tu skaninai. Seniai.
Baltoj lanko, o, piemenuke,
Ilgai juodas avis ganei.

— Pažįstam! — šlama uogienojai
Ir stambūs ažuolai šile. —
Kadaise čia atgines grojai
Prastąj karkio dūdele.
— Kojelės buvo tau enstirdę...
Prieš aušrą keldavo mama...
Ir palikai čia savo širdį... —
Giria byloja gausdama.

Gimtųjų vietų ramumėli!
Suaugau su žeme sava.
Man miela mint gimtinės smėlį,
Kol liausis plakt širdis gyva.

Ir žmonės, ir dangus, ir žemė
Čia telpa mano širdyje.
Geru šilelio vėsq ramią
Ir pats svaigstu drauge su ja.

spindinčią koloną,
Nuo žiburio nuleta upės smaragdų.
(Girios žiburyje)

Ir Sigito Gedos trijuose eilė-
raščiuose virpa meilė eleginei
tonacijai. Čia įdėtas nuostabus
eilėraštis "Hoelderlino vasara".
Reikia pažymėti, kad Hoelderli-
no įtaka Lietuvoje yra itin ryš-
ki jaunimo tarpe. Hoelderlinas
kėlė sielos nemirtingumą, seno-
vės graikų pasaulio kilnumą, iš
Antikos įvaizdžių kurdamas sa-
vo sielos gamtovaizdį.

Aš atnešiau jums skaisčią žodžio
auką,
gal ir nematėt, bet ilgai šveičiau
savo širdies brangakmenį.

Šitaip S. Geda Hoelderlino lū-
pomis apdainuoja poeto pašau-
kimą nešti žmonėms skaisčią au-
ką — ilgai širdyje kveistą žodį
— brangakmenį. Tai labai idea-
lizuota poeto samprata. Jos at-
gaivinimo šiandien ilgimasi pa-

saulyje.

Būtų gera, kad tolygių poezi-
jos brangakmenių, randamų Juš-
kaičio ir Gedos posmuose, būtų
kuo daugiau "Poezijos pavasa-
ryje". O dabar, deja, prie gra-
žiai skambančių poetų pavardžių
(prašokančių pūsimtį) dažniau-
siai šliejasi sausa eilėdara. Pa-
skaitytai, nusistebi eiliavimo mik-
roskopu, kurioje lietuvių kalba, bet
estetiskai nepraturtėji. Tiesiog
norisi paklausti: Argi jie nesu-
rado šiai svarbiai knygai geres-
nių eilėraščių.

Tiesa, religinė mistika ir
nuožmiu pergyvenimu alsuoja J.
Degutytės "Monologai". Jos bal-
sas itin asmeniškias, persunktas
sopolio, nukreiptas į paslaptin-
gą individą: žmogų ar Dievą, iš
kurio ji tikisi išsipildymo. Sizi-
fą ji laiko savo broliu ir žaidžia
tolygų žaidimą: "Ir kalnas veja-

si mane, / ir vejasi mane ak-
muo..."

J. Vaičiūnaitė, konkrečiai ški-
kaičio ir Gedos posmuose, būtų
kuo daugiau "Poezijos pavasa-
ryje". O dabar, deja, prie gra-
žiai skambančių poetų pavardžių
(prašokančių pūsimtį) dažniau-
siai šliejasi sausa eilėdara. Pa-
skaitytai, nusistebi eiliavimo mik-
roskopu, kurioje lietuvių kalba, bet
estetiskai nepraturtėji. Tiesiog
norisi paklausti: Argi jie nesu-
rado šiai svarbiai knygai geres-
nių eilėraščių.

Tik kraujo kvapas, tyrantis virš
mėsinų,
tik pelio blizgesys sukrės kaip
smurtas.

Tomas Venclova "Dviem eilė-
raščiais apie meilę" tebetęsia
ritmingą, vėsią, siurrealistiniu
vaizdynu paremtą poeziją. T.
Venclova rašo intelektual. Prie jo
eilėraščio pasijunti lyg prie
šachmatų lentos — tiek figūrų,
tiek ėjimų, tiek galimybių.

Vertimuose jau nėra Vakarų
poetų, išskyrus Pablo Nerūdą,
kurio jausmingą, dinamišką poe-
ziją (žinoma, kiekviena ląstela
jaugusią į komunizmo audinį)
gerai išvertė Eug. Matuzevičius.
Broliškos draugystės labai deda-

mas visas pluoštas rusų poetų
vertimų. Alg. Baltakio sulietu-
vintas R. Rozdestvenskis bet ku-
ria kaina nori pasirodyti moder-
niu ir visaižinančiu. Jo eilėraš-
čiuose visko daug, stinga — es-
mės ir širdies.

Antologijoje spausdinamos ir
žigonų dainos, Vyta Karaliūnas
išverstos iš vokiečių kalbos. Jos
virpa nuogu gyvenimu ir neža-
bota jausmo gaila. Malonų įspū-
dį palieka S. Gedos verstis slova-
kų poeto Voitecho Mihaliko
"Apasionatos" fragmentai.
Nustembame išvydę Stasio
Santvaro poeziją su pasisakymu.
Ten veteranas poetas guodžiasi
savo senatve ir bejėgiškumu.
Man regis, S. Santvaro poezija
taipgi graudžiai liudija pilką šio
jubiliejinio "Poezijos pavasa-
rio" vaizdą ir, suprantama, jo
vertės nei pakelia, nei sumaži-
na.

Bausmė

Apsakymas

Jurgis Gliauda

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Prieš kunigo akis siautėjo žerinti spindžiais, blykčiojimais, melsvais žaibais išpinta pasaka. Nebebuvo alksnių gojelių, bet žėručių fontanas. Nebebuvo vikšriais ir viksvuolėmis įžėlusio kiemo, bet žilais sidabro blėsčiojimais žvilgus kilimas. Mėlynas šermukšnis virpėjo, lyg parbloktas, stebuklą stebintis žmogus.

Jiedu stovėjo prieš Strazdelį kaip žalvarinė grupė, kaip žalvarinė Ieva, ištiesusi ranką į dangų, į plaukiantį bibilinį laimės ir nuodėmės obuolį, į mėnulį, ir žalvarinis, saldiojo neįėjį palūžęs Adomas.

Keistai svaigdamas, valandėlę siurbė Strazdelis savin žėručiais blykčiojančios nakties vaizdą. Ar prieš jį atsiskleidė antikinė, bibiliska, senlietuviška amžinybė? Kodėl į tą amžinybę įžengė dvaro lažininkų meilėkavimas?

Jie stovėjo prieš kunigą stambūs, lyg žemėn įaugę, rankomis susiėmę. Jis matė Daubarų merginos neramias, žalsvai švytinčias plaukus kaskadas. Jis matė, kaip burtininkiškai žvilga jos plačios akys. Tirstame karštos mėnesienos tvane tarsi siūbavo jau no moteriško kūno skulptūra.

Dešinės pirštais Strazdelis smarkiai patraukė savo ilgą, ties lūpomis atbrizgusią nosį ir ... žalvariniai burtai pradingo.

— Daubaraite, — pasakė Strazdelis, gnybiančiai įspėdamas mergos vardą, — naktį tau vieta po tėvo stogu, ne kaip kokiai pelėdai laukuose baidytis!

Mergina stovėjo nebyli, virpėdama iš baimės ir gniaužė bernio ranką.

— Rytoj, prieš pirmas pamaldas, kad būtumėte man bažnyčioje, — griežtai pasakė kunigas. — Su tėvais. Bausmės atsiimti.

Strazdelis pakėlė ranką, lyg smilium smeigti ir įsakė:

— Tu, mergė, kiūtink namo pro čia, pro vartelius! Tu gi, latre, bėk pro čia, pro alksnyną!

Valandėlę pora stovėjo kaip trenkta, ir Strazdelis suriko smarkiau:

— Bėkite namo tekin! Ryt jums, latrams, Dievo valią, bausmę paskelbsiu.

Dabar, lyg pabaidyti kliskiai, jaunieji krūptelėjo, persiskyrė ir kas sau nustrėktavo įsakytom linkmėm per mėnulio žėručių aplietą plotą — per blėsčiojimus, pro stikliniai žvilgančią tvankstę, pro mėlynus šydus...

Strazdelis įžengė pirkion. Skalos liepsna prišliaužė prie pat balno. Tuoj tuoj skala nudegė, ir nereikia kitos. Dievo valios ir laimės ir bausmės sąvokos kilstelėjo samonėje ir nušėluvo kūno nuovargyje. Jis drībo ant kietos lovos. Už skarmalines užuolaidos jau kiai sukurkė višta. Lovon įšokęs katinukas glaudėsi prie staibikaulio.

VI

Anksti pabudęs, Strazdelis jau nesudėjo blūsto. Jam buvo savotiškai nekantru, kad vis vos apčiuopiamas dainuškų tekstas vis nesusidėjo, kad ir vėl, kaip vakar rytą, jis stovi prie teksto ir ritmo užuomazgos.

Minties skeveldra (nes reikia eiti bažnyčion) jis pašaipiai dirstėlėjo į kurijos pagėdavimą. Įsakė jam netrumpinti liturginių tekstų — (netrumpinsiu, panie, ne! Tegu klausosi žemdirbiai ilgų lotyniškų posmų!).

Dirstėlėjo jis mintimi į vakar vakaro išdaigą (pagal Dievo valią nubausti naktibaldūnus). Pagalvėjo apie kvaksinčią perekšlę (dar šešetą dienų belaukti!).

Saulei patekęs, sugrįžo per naktį miegojės vėjas. Šermukšnio lėkštės — žiedai šuravo prie lango ir saulės plieskėjimai kaitaliojosi lango stikluose. Smagus vėjo šiurenimas aukštė aidėjo troboj. Katinukas galvojo — aukštė krabžda pelės, karpė ausimis ir stebėjo dulkėnas lubas.

— Dominus omnipotens per vėją saulę dangų ridinėja, — nušnabždėjo Strazdelis

savo vakarykštę eilėdarą.

Tai prielaidai nebuvo atatikmens, nebuvo ir išvados. Toks jau skausmingas dainuškų gimimas.

Apsunkęs metuose, sukumpęs, tikras kuolas su skersmeniu, ant kurio paranku kabinėti rūbą, Strazdelis palengva, reumatiškai krutėjo troboj. Jis rengėsi savo seną sutaną, kurios apatinė siūlė aptriūšo, ir rankogaliai apibrizgo, ir aplink kaklą apsiklojo rieba luotas ratas.

Stambus, atkoręs jo smakras buvo neskustas. Ar taip eiti prie Dievo stalo? Jis pačiupinėjo kietus šerius, pagalvojo apie muilą ir skutimą ir atidėjo sumanymą (šiai dienai bus gerai, gal rytoj muilins tą skubiai žėlantį smakrą).

Vos tik pasiėmė už savo sunkios gumbuotos lazdos, vos pakėlė ją, atsirėmė į aslą, kūne pasijuto jėga, judesyje tamprumas (be lazdos nenuėčiau nė mylios!).

Takas gulėjo dvaro beržyno pakraščiu. Tai buvo proga užmatyti gerą viržą ant medžio liepens(pusberniai ją išraus, viržą išdžius, ir bus medžiagos geram reikalui, šukoms nudrožti). Ir vėl, kaip vakar vakare, pasižvalges, viržų nepastebėjo. Akys nebebuvo švitruolės, akys buvo senos. Beržų liepenys buvo kaip baltos su promelsviu stygos, rišančios aukštą dangų su žemės vikšryniais ir smulkiais rūpesčiais. Beržynas tai baltų, aukštų sienų maldykla.

Medinės, stačiomis lentomis apkalto bažnyčios zakristija buvo žemų lubų. Čia plazdėjo apyšviesis. Berniukas, jau užsimovęs auksiniais kraštais apsiūtą peleriną, laikė saujoje sidabrinį varpelį ir nekantravo juo skambinti.

Strazdelis užmovė per galvą šiurkščią kamžą, kurią jis vadino lotyniškai, kamisią, vėl pajuto po pirštais savo neskustą smakrą (rytoj muilinsiu), žvilgtelėjo į kryžių (jam ne apžėlęs smakras rūpi), dirstėlėjo į švęsto vandens indą (niekas vandens nekeičia), į sanktuarijos duris (pamaldinių tekstų, panie, netrumpinsiu!).

Pasiruošęs pamaldoms, jis įžengė, skambučiai smarkiai skambant (berniukas tuo džiaugėsi), į bažnytinį priestatą, į koplyčią su antruoju altoriumi.

Čia jis juto: visas rušnas kvepėjo žvakių dagčių degsne. Kvapas buvo bažnytiškas ir maldingas. Sienos buvo rudos, dėl to prietėmis buvo rusvas. Aukštus langus iš lauko dengė už koplyčią aukštesni medžiai. Klauptuose sėdėjo žmonės ir davatkos (jų visad yra!).

Jis pamatė — Dievo valia ir jo įsakymu — abu seni Daubarai nužemintai klūpojo klaupte, o greta buvo Katrė. Pašilys sėdėjo atokiau, bemaž kampe (taip tinka sunkiam nusidėjėliui). Greta jo buvo senas, sudiržęs žemdirbys (tėvas?).

Atsisukęs į žmones ir visiems kažin kaip aštriai sužiurus į kunigą, Strazdelis pirštu paliepė Pašiliui ir Katrei prieti prie altoriaus turėklų ir suklupti čia, atokiau vienas nuo kito.

— Pulkite ant kelių, — garsiai pasakė kunigas, — ir galiliai melsdamiesi, prašykite Dievo malonių, idant Dievas jus išgirstų ir savo šventą valią apreikštų.

Jis matė tuos jaunus, nusigandusius žmones rusvoje koplyčios sambrėškoje. Nebebuvo misteriško žalvarinio burto, kuris pasivaizdino, mergą ir berną išvydus mėnesienos kieme. Balsvai lininiu, vešliu, saulėje išdegintų plaukų trinitynuotas bernas kaito ir drovėjosi, žmonių akivaizdoje iškviestas prie Dievo stalo turėklų. Striksničia eiseną priėjusi prie turėklų Katrė bailiai veržė po smakru skarelės mazgą. Skarelės ausys vis skydo į šonus. Katrės rankos virpėjo.

Pamaldų bėgyje atsiskleidė liturginės apėigos. Kunigas garsiai skaitė ilgus lotyniškų tekstus (netrumpinsiu, panie, netrumpinsiu!). Kada reikėjo, berniukas su ūpu kratė varpelį ir atsakinėjo kunigui absurdiškiausius lotyniškų kraipinius. Plazdėjo dviejų stambių, aukštų žvakių liepsnos. Trukdė visų dėmesį į liturgiją įvelta peteliškė. Patekusi į koplyčią rudaspurnė plaštakė su savižudišku neapdairumu keliskart nuplasnojo šalia degančių žvakių.

Katrė su tikra baimė sekė kunigo motus (anokia čia man pareiža mergos reikalais sielotis — švystelėjo mintis kunigo galvoj). Kažin, ar bernas dabar poterius šnabžda? (Pulkim ant kelių — jo poteris!). Kiekvienam savo rūpesčių užtenka. Dievo valia virš rūpesčių ir išdaigų!

Erzelys ir nekantrybė vis landžiau smelkėsi į Strazdelio nuotaką. Jis garsiai skelbė skardžius lotyniškų posakius (kuria liepė jų netrumpinti; panie, netrumpinsiu!).

Rusvoje koplyčios ertmėje kunigo balsas dundėjo, aidėjo ir gąsdino. Lyg jo balso gainiojama, rudaspurnė plaštakė plevėno greta auksinių žvakidžių. Ji ieškojo progos baigti čia savo vienadienį gyvenimą.

Kiekvienam tvariniui skirta Dievo valios dalelė!

Griežtu dešinės mostu Strazdelis liepė baimėje išgausiusiems Pašiliui ir Katrei atsikelti, sustoti greta pradarytų turėklų angoj.

— Kuriais esat vardais?
— Esmi Pranciškus.
— Katrė, — prašnabždėjo žado nusto-jusi mergina.

— Tu, Katrė, — garsiai, kad girdėtų visi žmonės, pasakė Strazdelis, — tėvams neklus-

ni. Tu, Pranciškau, kaltas, kad kurstai ją tėvų neklausyti. Ar atgailaujate savo nedoribus?

— Taip, — prašnabždėjo mergina už save ir berną.

— Ar tu, Pranciškau, ketini tą Katrę imti už žmoną?

— Ketinu, — nuvapėjo pasimetęs Pašilys.

— Ar tu, Katrė, imi tą Prancišką už vyrą?

Buvo tylos valandėlė. Mergina sviedė žvilgantį žvilgsnį į greta jos stovintį berną, į altorių, į seno kunigo veidą.

— Taip! — riktelėjo Katrė pernelyg jau garsiai, net sudundėjo koplyčios ertmė ir

krūptelėjo visi žmonės klauptuose.

— Už neklusnumą Dievas nubaudė mūsų protėvius Adomą ir Ievą, — lyg atsėduso Strazdelis. — Išvarė niekadėjus iš rojų; liepė jiems gyventi kartu iki gyvos galvos.

— Už neklusnumą tėvams nubaudžiaus, Dievo pavyzdin, bendru gyvenimu iki jūsų dienų galo. Skelbiu judu esant vyrą ir žmoną.

Jis sustūmė jaunųjų rankas, pajuto jų virpesį ir peržegnojo. Jis šyptelėjo, ir senas, sunkus jo veidas atrodė gražus:

— Iš Dievulio rankos ir bausmė saldi, kaip saldainis. Kai žiedus turėsite, užmausiu.

(Pabaiga)

Laiškai iš Ispanijos

Kūryba ir pinigai Madrido galerijose

STASYS GOŠTAUTAS

Jeigu kas planuotų vykti į Ispaniją įsigyti meno šedevrų, tai gali labai nusivilti, ne tik neradęs jų per daug antikvaruose ar "El Rastro" (Madrid "blusų" turgus), bet ir pamatęs tokias kainas, kad būtų geriau juos atvežti iš Amerikos čia parduoti ir uždirbti.

Tai keistas fenomenas šiomis dienomis ispanų meno turtų prekyboj. Jeigu prieš penkerius metus senas knygas, žemėlapius ir aplamai meno niekniekius galėjai pirkti įvairiausiomis kainomis, tai šiandien ispanai užsiprašo tiek, kad jokių būdų nepirktum, nes sako, jeigu jau vešit iš mūsų

Net dabartiniais dailininkams neblogai sekasi, ypač jeigu jų vardai yra peržengę internacionalines sienas, yra graibstomi ne tik Ispanijoje, bet ir svetur, iš kur jie gabunami vėl atgal į savo kraštą. Kadangi originalų jau pradeda trūkti, tai patys dailininkai, ypač skulptoriai, pasileido į "multiples" būdą, kur už nemažą kainą galima nusipirkti "originalią reprodukciją" su dailininko garantija, kad tik 30 ar mažiau tokių pačių kopijų bus pagaminta. Tų kopijų kaina kyla iki poros tūkstančių dolerių, kai prieš porą metų, net originalą galima buvo nusipirkti už pusę



Josepe Ribera (ispanas, 1588-1653)

Kankinsys šv. Bartolomėjus (Prado muziejaus Madride)

sų krašto, tai nors mokėkit gerą kainą. Be to, tik labai paviršutiniškas požiūris.

Kas galėtų paaiškinti, kodėl Madride, kai turistų mažėja, muziejų lankytojų skaičius krinta, privačių galerijų skaičius didėja, ir biznis auga? Kodėl prieš porą metų nebuvo nė vieno meno varžytinių, o šiandien jų skaičius jau prašoko dešimt, kad net Christie's ir Sotheby rado reikalo čia atidaryti savo skyrius? Viskas turi savo priežastį. Galop ir ispanai varpelį, kad menas nėra vien tik pagražinimo objektas, bet ir neblogo investicija. O kadangi Velazquez ar Greco yra šiandien nepasiekiami, tai visi ispanai, kurie prieš dešimt metų pardavinėjo savo kolekcijas, kad nusipirktų duonos kepalą, šiandien lyg išprotėję užplūdo galerijas ir varžytines, kur viską galima nusipirkti už nepaprastas kainas.

Deja, ispanai vėlai suprato, kad menas kartais yra geresnė investicija negu birža, kad nusipirktas meno šedevras po penkerių ar dešimt metų bus vertas tris ar keturis kartus daugiau. Taip bent buvo iki šiol, ir visi laukia, kad taip bus ir toliau.



Velazquez (ispanas, 1599-1660) Kunigalkštis Olivaras (Prado muz. Madride)

tokios sumos. Kas galėjo tikėti prieš penkerius metus, kad šiandien du šimtai meno galerijų, dešimt varžytinių ir dar nesuskaitomas skaičius antikvarų turės tokį pasisekimą, darant biznį ne su svetimšaliais, kurie jau nebeperka, negali ar nenori, bet su pačiais ispanais, kurie viską išgraibsto žaibo greitumu? Jeigu

kas kalbėtų apie ekonominę kriųę, tai meno pasaulyje Ispanijoje jos dar nėra.

Ispanijos meno importas paskutiniaisiais metais viršijo eksportą 10 prieš 1. Meno importas eina iš Anglijos, Prancūzijos ir JAV. Tad, linksmai kalbant, jeigu Marquette Parko "garaži-

(Nukeita į 5 pusl.)

PRANEŠIMAS TAUPLYKITE DABAR

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7½%	— 6 metų su \$1,000, minimum.
7½%	— 4 metų su \$1,000, minimum.
6½%	— 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6½%	— 1 metų su \$1,000, minimum.

SAVINGS INSURED UP TO \$40,000 BY F.S.L.I.C.

VELIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI, PRADEJUS NAUJĄ taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos, sąskaiton įdėjus atitinkamą sumą.

PAS MUS NE VISI TARNAUTOJAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVIENAME SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBėti LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings

1447 S. 49th COURT, CICERO, ILL. 60650

PHONE 656-6330

Joseph F. Gribauskas, Vedėjas

OFFICE HOURS

Daily 9:00 to 5:00; Monday 9:00 to 8:00

Saturday 9:00 to 1:00; Wed. and Sunday Closed



Ir kur tų lietuvių nėra? Čia susirinkę pavaikavę Madrido lietuviai. Iš kairės į dešinę: Regina, Smitaitė, kun. Kazys Patalavičius, Giedrė Gustaitė, Algis Saulis, Vytautas Sallamons, Laiškų iš Ispanijos autorius Stasys Goštautas, Marytė Tallunevičiūtė, Rita Sallamonienė, Beata Monstavičiūtė de Soriano ir Aušra Saulienė.

(Atkelta iš 4 pusl.)

niai išpardavimai" nejudą, būtu ne pro šalį visa tai siųsti į Ispaniją.

Bet užteks tokių materialinių meno diskusijų. "Draugo" kultūrinio priedo skaitytojai, tur būt, norėtų išgirsti, kas dedasi kūrybos pasauly šiandieniniame Madride. Menininkų čia turi būti gana daug, kad užimtų tas sales, kuriose kas mėnesį vyksta nauja paroda, ir visur prie paveikslų prilipinti raudoni ženklai (parduota). Čia vyksta ne vien tik vietinių dailininkų parodos, bet labai daug matyti ir "importuotų" iš Vokietijos, Anglijos, Prancūzijos ir viso Amerikos kontinento. Ispanai didžiuliamis sako, kad jie jau pralenkė Paryžių, kurioje daug galerijų net užsidarė, o kitos gyvena tik senu palikimu. Tuo tarpu Madrido galerijos klesti, yra jaunos, modernios. Vien tik 1974 metais čia atsidarė dešimt naujų galerijų, ir visos perpildytos.

Idomu, kad kai kurie dailininkai Ispanijoje yra ir poetai, arba, kitaip sakant, poetai ir dailininkai. Žinoma, tai nieko naujo, prisimenant, kad ir Federico Garcia Lorca ir Rafael Alberti piešė ir rašė poeziją. Mano supratimu, jų poezija yra kur kas geresnė už jų vaizdinį meną. Bet paskutinė Alberti paroda Madride ne tik sutraukė visus miesto intelektualus, bet ir visi paveikslai buvo parduoti gana gera kaina. Dabar, sekant tą pačią tradiciją, jaunieji poetai jau ne mėgėjiškai, bet visai rimtai pasirodė, kad

jungdami žodį su spalva. Kitaip sakant, rašo poeziją ir tapo paveikslus. Spaudai duotuose pareiškimuose jie tvirtina, kad šitaip vienas menas padeda vystyti kitam. Ar tai čia tik tokia ispanų ypatybė, sunku pasakyti. Bet tiesa, kad niekur taip daug tas dvilypumas nepasireiškia kaip šitam krašte, kur viskas visur egzistuoja savotiškame priešingybių junginyje.

Liečiant ispanų meno kokybę (kiekybė yra neabejotina) šio momento estetinio sumištimo sankryžoje, yra neįmanoma vertinti, kas tikrai yra kūrybiškai naujo, o kas tik mados — naujybės medžiogimas. Ispanų menas dabar mažai kuo skiriasi nuo kitų tautų meno. Tik gal tuo, kad jis visados yra labai gerai atliktas, visur matyti meistriskumas. Srovė atžvilgiu viskas čia yra galima, nė viena srovė nėra atmetama, bet lyg ir viršija vis dėlto "naujas" realizmas, kuris yra gana palankiai priimamas vietinių meno rinkėjų.

Vienintelis lietuvis, kiek žinau, paskutiniu laiku — 1974 metais yra turėjęs parodą Ispanijoje, Zaragoza, buvo Romas Viešulas, kuris su kitais 50 grafikų pagerbė to miesto 2.000 metų sukaktį, romėnų čia pastatyta vandentiekis (Acueducto), vieną iš didžiausių pasaulio "stebuklų". Ši paroda tačiau neturėjo užtektinai atgarsio ne tiek dėl jos kokybės, kuri buvo aukšta, nes tai buvo pasaulinio masto paroda, bet gal dėl to, kad šiuo momentu ispanai dar nelabai vertina grafiką ir jos mažai perka.

Kuklus žmogus — dideli darbai

J. SAVELIS

Šiuo metu garsiaame Gregorianum universitete, Romoje (įsteigta 1551 metais) profesoriau du lietuviai — tai pirmą sykį jo istorijoje: prof. dr. P. Rabikauskas, S.J. dėsto paleografiją ir diplomatiką (senovės raštų išskaitymo mokslas) ir yra Istorijos fakulteto dekanas, o prof. dr. A. Liūma, S.J. nuo 1951 m. ten dėsto asketinės ir mistinės teologijos kursą. Nuo praeito rudens jis pradėjo profesoriauti ir kitame Romos universitete.

Siemet prof. A. Liūma yra dvigubas sukaktuvėninkas: 65 m. amžiaus ir 15 metų Lietuvių katalikų mokslo akademijos pirminkavimas.

Jubilatas yra tikras rytų aukštaitis, gimė 1910 m. sausio 28 d. Užduvarių km. Utenos valsč. 1928 metais, baigęs Utenos gimnaziją, įstojo į Kauno kunigų seminariją. 1931-34 m. studijavo filosofiją Valkenburge, Olandijoje ir gavo ten filosofijos licenciatą. 1935-39 m. studijavo lituanistiką Vytauto D. universitete Kaune; 1940-43 tęsia studijas Lijono Kat. institute, kur gavo ir teologijos licenciatą. 1944-47 m. jau Tuluzos Kat. institute, 1950 m. savo studijas apvainikuoja daktaro laipsniu. Kunigų įšventintas 1942 m. gegužės 13 d. Nuo 1951 m. rudens pradėjo dėstyti Gregorianum universitete adjunkto titulu, o nuo 1957 m. — profesorius.

Jubilatas yra plunksnos žmogus: yra bendradarbiavęs prancūzų, italų moksliniuose žurnaluose bei enciklopedijose, taip pat Liet. Enciklopedijoje ir lietuviškoje spaudoje: Laiškuos Lietuvos, Žvaigždėje, Lux Christi ir kituose.

Tačiau jo darbai lietuviškojoje veikloje ir spaudoje daugiausia pasireiškė, pradėjęs jam pirmininkauti Lietuvių katalikų mokslo akademijai.

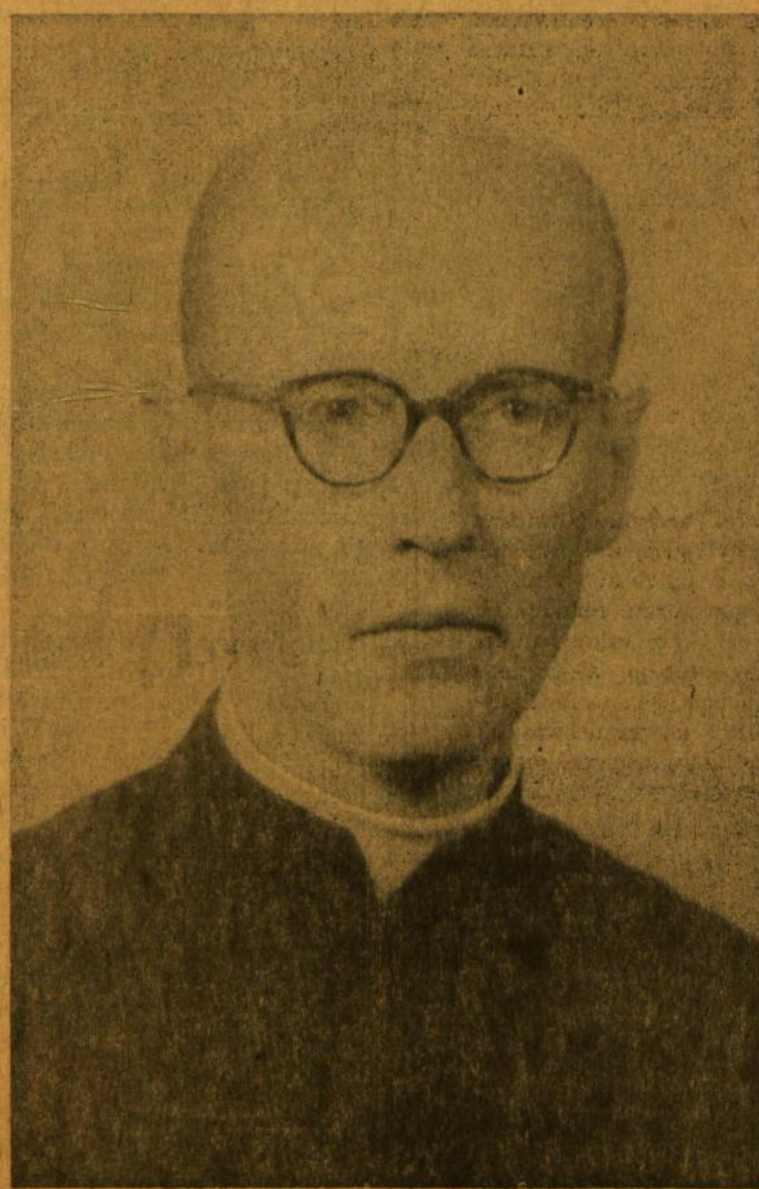
Ši katalikų intelektualų mokslo institucija buvo įsteigta Nepriklausomoje Lietuvoje 1922 metais. Pirmasis jos pirmininkas buvo ark. J. Skvireckas (1922-26), antrasis prel. A. Dambrauskas (1926-38) ir trečiasis prof. St. Šalkauskis (1938-40). Akademijos veikla buvo sustabdyta 1940 m., bolševikams okupavus Lietuvą.

Lietuvoje buvo surengti trys Akademijos suvažiavimai: 1933, 1936 ir 1939. Išleista 3 tomų "Suvažiavimo darbų" ir 1 t. "Užgesusių žiburių".

Akademija atgaivinta Vakarų Europoje 1954 m. pabaigoje. Pirmas tą mintį iškėlė Lietuvos atstovas Paryžiuje dr. St. Bačkis. 1956 m. buvo padaryti rinkimai ir išrinkta pirmoji valdyba, kurios pirmininku liko vysk. V. Kadolskis ir sekretorium prof. A. Liūma. Tuo metu Akademijai priklausė 86 nariai, balsavo 78. Antroji valdyba buvo išrinkta 1959 m. spalio m. Pareigas pasiskirstant, pirmininku liko jubilatas. Paskutinieji valdybos rinkimai įvyko 1974 m. vasarą. Tuo metu Akademijai priklausė jau 226 nariai, balsavo 130 narių, teisėtų balsų rasta 128. Už prof. Liūmą buvo paduota 119 balsų, kiti valdybos nariai gavo: 98, 87, 69, 65 ir 53 balsus.

Jau 15 metų jubilatas stovi Akademijos prieakyje. Iš 5 Akademijos pirmininkų, jis ilgiausiai pirmininkauja.

Akademijos veikla daugiausia pasireiškia suvažiavimų mokslinėmis paskaitomis ir mokslinių veikalų leidimu. Prof. A. Liūmai esant Akademijos valdyboje ar pirmininkaujant, buvo surengti še Akademijos narių suvažiavimai: 1957 m. Romoje, 1961 m. Chicagoje, 1964 m. New Yorke,



Prof. dr. Antanas Liūma, S.J.

1967 m. Vokietijoje, 1970 m. Toronte, 1973 m. Bostone ir 1976 m. planuojamas Detroite. Akademijos veikla stiprinti įvairiose vietose steigiami narių židiniai. Jau įsteigta: Chicagoje, 1962 m. New Yorke, 1963 m. Bostone, 1964 m. Detroite, Montrealy, Toronte ir Daytone.

1965 m. Akademija praturtėjo nauja institucija: Romoje buvo įkurtas LKM Akademijos Istorijos ir religinės kultūros lietuvių institutas, kurio vadovybę sudaro: kun. R. Krasauskas, prel. P. Jutulis, ir prel. K. Razminas.

1973 m. rudenį Akademija nupirko ir parvežė į Romą prof. Z. Ivinskio biblioteką ir archyvą už 10.000 (mecenatai dr. K. Alminas ir p. NN). Tais pat metais Akademija perėmė globoti ir tvarkyti Amerikos Lietuvių kultūros archyvą ALKA, esantį Putnam, Conn., kurio steigėjas ir ugdytojas buvo prel. Pr. Juras. Tam tikslui buvo sudaryta Kuratorių valdyba: pirm. prel. J. Balckūnas, vicepirm. prof. J. Cadzow ir A. Mažiulis, sekret. redaktorius P. Jurkus, išd. J. Vembrė ir nariai — konsul. A. Simutis ir J. Kapočius.

1972 m. Akademija buvo įregistruota Amerikoje, Conn. valstijoje ir gauta nuo valstybinių mokesčių atleidimo teisė (tax exempt). Įregistravimo svarbiausias tikslas — telkti lėšas Akademijos centrui Romoje. Valdybos pirm. — dr. Vyt. Vygantas, sekr. — prel. Vyt. Balčiūnas.

1974 m. spalio mėn. į Akademijos Lietuvos istorijos ir religinės kultūros institutą įsijungė "Krikščionis gyvenime" leidykla, kuri betgi ir toliau savarankiškai tęs knygų leidimo darbą. "KG" redakcinę vadovybę sudaro: prel. V. Balčiūnas, dr. J. Girnius, kun. dr. J. Gutas, prof. St. Yla, prof. A. Maceina ir S. Sužiedėlis. Iki šiol "KG" jau išleido 10 mokslinių knygų. Vasario m. išeina iš spaudos kun. A. Grauslio "Šviesa tamsoje", liepos m. dr. A. Tamošaičio "Protu ir tikėjimu" Maritain raštų rinktinė. Jau parengta: prof. A. Maceinos — Religijos filosofija, prof. St. Ylos — Šiluvos žemaičių istorija, II tom., dr. J. Gutas — Bažnyčios Tėvų ir Rašytojų raštuose šių dienų žmogus; prof. A.

Rubšio — įvadas į Sv. Raštą. Nuo 1972 m. Akademija kasmet skiria premijas po 1000 dol. už mokslo, religijos veikalus ir už žurnalistiką (mecenatas kun. dr. J. Prunskis).

Visus tuos Akademijos darbus planuoja, svarsto ir tvirtina pats jubilatas, žinoma, kartu su kitais valdybos nariais. Be to, jis suredagavo Suvažiavimo darbų IV, V, VI, VII, ir VIII tomus. Organizavo ir redagavo Motraščio I, II, III, IV ir V tomus. Suredagavo Skrupskelio parašytą studiją Lietuviai XVIII amž. vokiečių literatūroje, prof. A. Kučo paruoštą monografiją. Kun. Ant. Staniukynas, prof. J. Ereto — Prof. Kazys Pakštas, prof. J. Griniaus veikalą Veidai ir problemos liet. literatūroje I tom., prof. J. Ereto išvijos klausimais. O vien tik perspausdino — Suva-

žiavimų darbų I, II ir III tomus. Visiems šioms leidiniams jis turėjo surasti mecenatus ir lėšų.

Be to, kitu rūpesčiu, jam esant pirmininku, buvo išleista Relacijų I tom. pradžiai Fontes Historiae Lituanicae serijos ir kun. J. Vaišnoros studija — Marijos garbinimas Lietuvoje.

Šiuo metu iš spaustuvės kaitik išėjo: prof. Avižonio — Rinktinių Raštų I tom., o bus iš viso 4 tomų. Jaktos — Dambrausko Užgesę žiburiai, Motraščio VI tom. Baigiama redaguoti Suvažiavimų darbų IX tom. — suvažiavimo, įvykusio 1973 m. Bostone. Jau parengta spaudai: Prof. Joniko suredaguotas prof. Salio Rinktinių raštų I tom. (iš viso bus 4 tom.). Baigiama parašyti: J. Griniaus II tom. Veidų ir problemų. Baigiama redaguoti Vl. Kulboko paruoštą Lietuvių literatūrinę kritiką tremtyje. Laukia redagavimo jau baigtos rašyti monografijos: kun. dr. A. Baltinio — Vysk. Borisevičius, prof. J. Ereto — Prel. Pr. Juras, kun. J. Gasiūno — Vysk. K. Paltauskas. Rengiama monografijos — vysk. Matulionio, vysk. Reinio. Prof. V. Juodeika baigia ruošti

dviejų tomų veikalą — Didžioji iliuzija, prof. dr. Gečys studiją apie vysk. Valančiaus blaivybės brolijas.

Netrukus, kai tik dr. Jutulis pabaigs daryti išnašas, bus atiduota spaustuvėn prof. Z. Ivinskio parašytas Lietuvos istorijos I tomas. Visai baigiama tvarkyti ir I-sis tomas prof. Ivinskio parašyto veikalą Lietuvą dviejų šimtmečių savotoje — apie vysk. Giedraičio veiklą tuometinėje Lietuvoje — red. kun. R. Krasauskas. Bus ir II tomas. Visai baigiama redaguoti ir Fontes Historiae Lituanicae II tomas ir siemet išeis iš spaudos, — red. prof. Rabikauskas. To veikalą bus keli tomai, kurie jau beveik baigti ruošti. Du tomai Babilono kodekso smarkiai pavarėtyti pirmyn, juos parengė spaudai, labai papildydamos iš įvairių archyvų, prl. dr. P. Jutulis. Jis parengė spaudai ir 3 tomus vadinamų Procesu.

Be savo tiesioginio darbo universitete, tiek darbų atliko jubilatas per 15 metų!

KAIP PATOGU!

Užsakykite šias plokšteles paštu.

- | | | |
|-----------------------------------|--------|--------------------------|
| 1. KALNUOS DAINUOJA — Baltija II | \$6.00 | ☐ |
| 2. SU SOKIU IR DAINA — Neo-Lit. | \$6.00 | ☐ |
| 3. GROJAME JUMS — Neo-Lit. | \$6.00 | ☐ |
| 4. GAUDŽIA TRIMITAI — maršai | \$5.00 | ☐ |
| 5. DAINOS — Kun. V. Gorinas | \$6.00 | ☐ |
| 6. ŽIRGINELIAI I ir II vaikams po | \$5.00 | ☐ |

Pažymėkite pageidaujamas plokšteles ir siųskite:

GIFTS INTERNATIONAL, 2501 W. 71st St., Chicago, Ill. 60629

Plokštelės su sąskaita bus tuojau Jums pasiųstos.

EKSKURSIJA Į LIETUVĄ

Išvyksta KOVO 27 dieną — grįžta BĖLANDŽIO 3 dieną
IŠ BOSTONO IR NEW YORKO

Kaina tik \$690.00

Prie šios grupės galima jungtis iš kitų miestų su papildomu mokesčiu; pav. vykstantiems iš Chicago — \$119.00
Iš Clevelando — \$84.00 daugiau

GRUPEJE DALYVIŲ SKAICIUS RIBOTAS — NESIVELUOKITE!

Kelionė į Lietuvą šiais 1975 metais prasideda GEGUZES mėnesį

Patartina registruotis iš anksto. Kreipkitės į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway

South Boston, Mass. 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Savihinkė: ALDONA ADOMONIENE

Philomena sako:

- KAS NETAUPO ATEICIAI, TAS NESIRUOŠIA ŠVIESESNIAM IR TINKAMESNIAM GYVENIMUI.



CHICAGO SAVINGS MOKA ANT PAPRASTŲ KNYGUCIŲ 5.25%
\$1,000 įdėti vienims metams duos 6.5%
\$5,000 įdėti 4 metams duos 7.5%
\$5,000 įdėti 6 metams duos 7.75%

Nuošimčiai priskaitomi kas dieną, išmokami kas trys mėnesiai. Kiekvienas taupytojas yra apdraustas iki \$40,000 per Federalinės Valdžios Apdraudą F. S. L. I. C.



CHICAGO

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

Nauji leidiniai

• **Alfonso Nyka - Niliūnas, VYNO STEBUKLAS.** Eilėraščių, išleido Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondas 1974 m. Chicagoje. Aplankas Petro Mikalajūno. Spaudė M. Morkūno spaustuvė, 6051 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. 60636. Tiražas 800 egz. Kongreso bibliotekos kortelės numeris: 74-25547. Leidinys 80 psl. su aplanku ir kietais drobės viršeliais, kainą 5.00 dol., gaunamas ir "Drauge".

"Vyno stebuklas" yra naujas Viniūno Alfonso Nykos - Niliūno eilėraščių pluoštas po keturių metų kūrėjų visuotinės tylos. Išėjusios lietuvių literatūroje gyvenime tai yra beveik staigmena, labai miela ir laukta staigmena.

Šiame naujame "Vyno stebuklo" rinkinyje randame tris knygos skyrius, neįvardintus atskirais antraštiniais, o tik romėniškai sunumeruotais: I, II, III. Kiekviename skyriuje telpa po keliolika eilėraščių.

Turint mintyje ankstesnius Alfonso Nykos - Niliūno rinkinius, ši kartą pirmą žvilgsniu pastebimas naujumas yra tas, kad beveik nerandame ilgųjų, per kelis puslapius nusitesiančių eilėraščių, retas kuris eilėraštis perskaičius antrąjį puslapį. Beveik dinge taip pat klasiškieji ketureiliai ir jų rimai.

O vis dėlto tai yra bene pati klasiškausia Alfonso Nykos - Niliūno knyga. Tamoje, įvairiose ir frazių struktūroje Alfonso Nyka - Niliūnas iš karto atpažįstamas ir čia. Tik ši kartą visa tai, kas Alfonso Nyka - Niliūnui yra esminio ir būdingiausio, taip apvalyta nuo antraščių žodžių, vaizdinių ir aplamai struktūrinių lukštų, jog likęs vien pats tikrasis, nugrynintas jo poezijos branduolys. Mūsų širdžių ir mūsų likimo temos čia yra su tokia jėga išsunktos, kad jos kaip antikos tunikos plevėsuoja Vakarų kultūros dvelksme, kurio ir lietuviškas žodis įsijungia su lygiavėčių ir skirtingų savo kvapu. Štai pirmas skaitytojo pažinčiai pirmasis knygos eilėraštis:

Exil
Nepažįstami augmenys.
Gamtos katastrofoje gimusi
Mirusios dilgės šiurpime.

Nuo varpo smūgių
Sutrukinėjo širdis
Kaip lango stiklas.
Datura fastuosa,
Geranium Valley vienatvė.
Usnis sugrūbusiom rankom
Drasko žemę ir verčia.

Aš amžinai einu
Dilgės šiurpime ir bulio
Laidotuvių ešenoje,
Nes mums teliko
Pėdom ant kapo parasytas
Tavo testamentas.

• **Aleksandras Pakalniškis, MES GRIZTAME.** Jauno žmogaus dienoraštis. Išleido dr. Stasys Jankus. Spaudė M. Morkūno spaustuvė, Chicagoje 1974 m. Leidinys 367 psl., kainą nepažymėta.

Kiekvieno žmogaus gyvenimas, nors ir asmeniškai paspauskotas er užrašytas, vis tiek nėra atsieta nuo gyvento laikotarpio nuotaikų, įvykių ir kontaktų su kitais žmonėmis. Visa tai surašyta ir atspausdinta, jau tampa pakankamai bendrine to ar kito laikotarpio pažintine medžiaga. O jeigu dar toks asmeniškai raštas ar pasakojimas yra sklandžiai ir vaizdingai formintas žodine prasme, tai tampa jis net gana patrauklia, arti grožinės literatūros stovindama pastanga.

Sitokio pobūdžio yra ir čia minimi Aleksandro Pakalniškio dienoraščio forma surašyti atsi-

minimai, kas jo asmeniškai pergyventa 1931 — 1935 metų laikotarpyje, savo jaunystės metuose, nepriklausomoje Lietuvoje, pradedant dienomis, praleistomis, tarnaujant Lietuvos kariuomenėje, o paskui visokiais būdais kabinantis į gyvenimą ir ieškant savo vietos jame. Jaunuolio dienoraštyje daug įvairiausių kasdieninių detalių, kurių mozaikoje marguliuoja prieš 40 metų pergyventi įvykiai, įvykiai, šlandien jau ne vienam iš vyresniųjų analogiškoms paralelėmis keltantys nostalgiją. Dienoraštis parašytas gana sklandžiai kalba ir skaitomas, per daug neužkliūvant, nors rašybos bei skyrybos klaidelių galėtų būti ir mažiau.

• **EGLUTĖ, 1975 m. sausio mėn.** Vienintelis lietuviškas laikraštis vaikams išėjusioje. Leidžia ir spausdina Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Redaguoja: ses. Ona Mikalaitė, Elena Juknevičienė ir Danguolė Sadūnaitė. Metinė prenumerata \$7.00. Adresas: Eglutė — Sisters of the Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260.

Tai pirmasis "Eglutės" jubiliejinis metų numeris. Šiam simpatiniam mūsų mažųjų žurnaluiui šiemet sueina 25 metai. Visuomenė tėvai ir bendruomeninės institucijos sukakties proga turėtų ypač atkreipti dėmesį į šio leidinio egzistenciją. O jo tolimas leidimas yra tiesiog gyvybinis būtinumas lietuviškajam mažųjų ugdymui, kai kiti šio amžiaus skaitytojų leidiniai mūsųose jau labai reti.



"Eglutė" jubiliejinis metų pirmojo numerio viršelis, pieštas Ados Korsakaitės-Sutkuvienės.

• **TECHNIKOS ZODIS, 1974 m. Nr. 4.** PLIAS ir ALIAS organas. Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Techninės spaudos sekcija. Vyr. redaktorius — V. Jautokas, 5859 S. Whipple St., Chicago, Ill. 60629. Techninės redaktorius — J. Slabokas. Administruoja J. Sakalas, 7025 S. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629. Žurnalas metinė prenumerata 6.00 dol., studentams 2.00 dol.

Šiame numeryje: Redakcijos žodis (V. Jautokas), XII-sis suvažiavimas (J. Rimkevičius), Technikos žodžio aktualijos (M. Krauskas), Pažinkime vienas kitą (V. Vintartas), Mūsų mirusieji (Ed. Arbas), Mokslo apraškų prasmė išsivijioje (Ed. Arbas), Saulės celms 20 metų (V. Jautokas), Terminologijos klausimai (R. Vaitys), Lietuvių techninės literatūroje (dr. J. Bilėnas), Techninė apžvalga (V. Petrakis), Iš mūsų veiklos, Metraščių apyskaita (B. Galinis). Žurnalas iliustruotas.

• **MOSŲ SPARNAI, 1974 m. gruodžio mėn. Nr. 37.** Lietuvių evangelikų reformatų žurnalas. Leidžia Lietuvos evangelikų reformatų kolegija. Redaguoja Jokūbas Kregždė, 2439 W. 71st St.,

Alfonso Nyka - Niliūnas Vyno stebuklas

A. Nykos-Niliūno naujo rinkinio aplankas, darytas Petro Mikalajūno.

Chicago, Ill. 60629. Administruoja Jonas Palšis, 5718 S. Richmond St., Chicago, Ill. 60629. Kaina — auka.

Šis tas iš šio numerio turinio: Nuo kirilicos iki lietuvių raštijos (J. Kregždė), Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios veikla Vokietijoje (kun. St. Neimanas), Biržų reformatų bažnyčiai 100 metų (kun. St. Neimanas), Poetas Stanislovas Dagilis (Jurgis Jasinskis) ir kt.

• **SEJA, 1974 m. Nr. 4.** Tautinės demokratinės minties laikraštis. Leidžia Varpininkų leidinių fondas. Redaguoja Liudvikas Smulskis, 2523 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. Administruoja Juozas Urbelis, 1649 N. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160. Straipsnių antraštės ir užsklandos dail. Broniaus Murino. Žurnalas išleida 4 kartus per metus. Metinė prenumerata 5.00 dol.

Pirmasis straipsnis, lyg ir redakcijos vedamasis, skiriamas gimtosios kalbos puoselėjimui. Bronys Raila, kaip ir visada, čia skaitytoją pagauna intriguojančiu straipsniu "Kas prarasta, kas laimėta" (pastabos po laisvinimo veiksmų konferencijos). Nuotrauką iš poeto Kazio Jakubėno (bolševikų nužudyto) gyvenimo pateikia Pr. Cepėnas. Apie lietuvių kalbą išsivijioje ir Lietuvoje rašo: Pranas Skardžius, Petras Jonikas, Vaelovas Čičūnas, Ignas Serapins ir Juozas Vaišnyš, S.J. Kituose puslapiuose: Z. Aidulis, "Kontinentas ir Sovietų Sąjungos pavergtųjų viltys"; Y-tė "Pirmieji savanoriai" Pr. Cepėnas "Gyvenimas nepaiso ir 'vadų' mokslo. J. Našlūnas "A. a. Balų Paramskala palaidojus"; A. Barčius "Lietuva ir lenkų — rusų imperializmas; Pr. Cepėnas "Dėl gen. J. Uborevičiaus biografijos"; L. S. "Juozui Pajaujui pagerbti". Pr. Cepėnas "Politiniai ir visuomeniniai įvykiai lietuvių literatūros istorijoje"; Žmonės, darbai, dienos; Gyvenimo pamaivos. Laiškai; Knygos ir žurnalai.

• **AKIRACIAI, 1974 m. lapkričio mėn. Nr. 10.** Atviro žodžio mėnraštis. Leidžia Viewpoint Press, Inc., 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Šio numerio redakcija: D. Bielskis, K. Drungas, L. Mockūnas, Z. Rekašius, dr. T. Remeikis, dr. E. Vaišnienė ir H. Zemelis. Spaudos grafika A. Kurausko, administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 10.00 dol.

Idomiesi šiam numeryje raštai yra: Pokalbis su Paveliu Litvinovu, Trečiojo teatro festivalio aptarimas ir A. Daugvydo sugestijos dėl kultūros darbo planavimo. Čia jis siūlo pirmiausia atlikti tokius darbus:

1. Bent vienam asmeniui mokėti nuolatine alga, kad jis galėtų atsidėti vien tik Vatikano archyvo leidinių ruošimo darbui.

2. Leisti liuanistikos darbus, kuriems paruošti dar turime žmonių, panaudojant archyvine medžiaga Pensilvanijos universitete (Saulio archyvas), iš Pasaulio lietuvių archyvo ir kt.

3. Paruošti ir leisti lietuvių deportacijų bei tremimų dokumen-

tinę medžiaga (Juk 1941 metų tremimų net pavardės ištremtųjų žinomos).

4. Baigti "Encyclopedia Lituanica", "Kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės" antrą tomą ir planuoti panašius leidinius.

5. Mikrofilmuoti svarbius leidinius.

6. Išleisti visos rezistencinės spaudos leidinį.

• **MITTEILUNGEN AUS BALTISCHEM LEBEN, September — Oktober 1974, Nr. 3 (87).**

Tai vokiečių kalba leidinys, išėjęs keturis kartus metuose. Leidžia Baltische Gesellschaft in Deutschland. Redaguoja Adam Gruenbaum, 8 Muenchen 2, Lessingstr. 5. W. Germany. Metinė prenumerata 15 vokiškųjų markių.

Šiame numeryje duodama gana plati lietuvių kultūrinės veiklos apžvalga, o knygu skyriuje recenzuojama 1972 m. Londone išleisto P. Gudelio knyga "Die Anfänge der Sowjetregierung in Litauen 1918 - 1919".

• **ATEITIS, 1975 m. Nr. 9.** Lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas. Redaguoja kun. Jonas Staškevičius, Adm. Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje \$7.00, kitur — \$5.00.

Tai paskutinis šios redakcijos numeris. Trejus metus ji kantariai nešė nelengvą "Ateities" redagavimo našta. Nuo 1975 m. žurnalo red. iš Toronto atkeliauja į Chicago. Truputį keisis ir pačios Ateities pobūdis, ji bus ne vien tik moksleivių, bet ir studentų ir visos ateitininkijos žurnalas. Naujas redakcinis kolektyvas žada rimtai pasitempti. Vyriausiu "Ateities" redaktorium nuo 1975 m. bus kun. Kęstutis Trimakas. Lauksim pirmo numerio.

• **MOSŲ ŽINIOS, 1975 m. sausio mėn. 26 d., Nr. 2.** Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje biuletenis. Adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Redaguoja Danutė Vakarė. Atsakingasis redaktorius Algimantas Kezys. S.J. Administruoja P. Kleintotas, S.J.

Spausdina M. Morkūno spaustuvė Chicagoje.

Apie medžiagą ir mus rašo Alg. Kezys, S.J., o toliau daugiausia nuotraukomis minima "Grandies" 12 metų sukaktis. Tarmių vakaras ir liaudies dailės darbų paroda, "Kalėdų sapnas" ekrane, ateitininkų Kūčios, Stefano Wiciko koncertas ir kt.

• **MOSŲ VYTIŠ, 1974 m. Nr. 2.** Skautiškos minties jaunimo ir vadovų žurnalas. Leidžia Akademini skautų sąjūdis. Redaguoja Liūtas Grinius, 168 Morningstar Court, Williamsville, N. Y. 14221. Administruoja Alfredas Kleinaitis, 9207 S. Sawyer Ave., Evergreen Park, Ill. 60642. Metinė prenumerata Šiaurės Amerikoje \$6.00, kitur — \$3.00.

Bronius Kvilkys rašo apie karžyge partizanę skautę Reginą Ubeikienę; pagerbiami Akademini skautijos sąjūdžio garbės nariai: fil. Jonas Dainauskas ir kun. Jonas Kubilius, S.J. Apšėiai yra ir kiti skautiški, visuomeniniai ir kultūriniai svarstymai bei akademinės skautų veiklos detalės.

• **VYTIŠ, 1975 m. sausio mėn., Nr. 1.** Lietuvos Vyčių mėnesinis žurnalas. Redaguoja Loreta I. Stukas. 1467 Force Drive, Mountinside, N. J. Metinė prenumerata \$5.00. Administracijos adresas: Vytiš, 2524 45th St., Chicago, Ill. 60632.

Ši kartą daug teksto ir daug nuotraukų skiriama Simo Kudirkos atvykimui į Ameriką. Likusieji puslapiai daugiausia informuoja apie lokalinę Vyčių veiklą.

NAUJI MUZIKOS PLANAI

Ryšium su JAV nepriklausomybės sukaktimi yra suplanuota daug įvairių kultūrinių užmojų. Pz. Kennedy centre, Washington, bus surengti 52 koncertai, kurių kiekviename bus atlikta atskiros valstijos muzika. Kiekvienoje valstijoje 1976 m. bus 13 radijo programų, atliekant tos valstijos kompozitorių kūrinius. Visose valstijose bus pritvirtintos paminklinės lentos, primenančios tose vietose įvykusius kokių su muzikiniu gyvenimu susijusių faktus.

MIRTIES DESIMTMETIS

Buvęs Lietuvos generalinis konsulas Londone Kazys Gineitis yra miręs Chicagoje 1965 m. vasario 2 d., taigi šiemet 10 m. nuo jo mirties. Studijas išėjęs Chicago universitete, Londone įsijungė į Ekonomijos ir politinių mokslų institutą. 1917—1919 m. buvo vienas iš Draugo redaktorių, vėliau — Lietuvos redaktorių. Dirbo Lietuvos pasiuntinybėje Londone, o vėliau Maisto ir Pienocentro atstovas Anglijoje, gi nuo 1932 m. Lietuvos pasiuntinybės Anglijoje žemės ūkio attachė. Jaunųjų ūkininkų organizacijos steigimo pradininkas. Parašė knygas: Amerika ir Amerikos lietuviai, Lithuanian Quality Products. Palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse.



MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutapysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pinau užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. Prospect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629



A. TVERAS
LAIKRODIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir taisyimas
2648 W. 69th St., Tel. Republic 7-1941

PETE'S AUTO REPAIR

Čia daroma Motor tune-up. Motoro, stabdžių, vairo ir automatinio transmisijos remontas. Starteriams ir alternatoriams duodamos ilgalaišės garantijos.

PETRAS PIŠNYS, savininkas
6211-15 S. Damen Ave. Tel. 737-3938

Sudarykite ateičiai finansinį saugumą

Sutaupydami ant pajamų mokesčių

Naujas KEOGH planas, tik neseniai J.A.V. Kongreso priimtas, suteikia galimybę negaunantiems savo darbovietėse pensijų ar patiems užsidirbantiems, kaip gydytojams, architektams, kontraktoriams ir bendrai profesionalams bei įvairių biznių savininkams sudaryti senatvės pensiją ir užsitikrinti finansinį saugumą ateičiai.

Šis planas taip pat duoda galimybę daug sutaupyti ant pajamų mokesčių mokėjimo. Jūs galite mokesčių reikale nuskaityti nuo savo pajamų visą sumą, kurią pasidedate į Keogh planą, kaip ir uždirbtą nuošimtį ant įdėtos sumos.

Dėl įstatymo komplikotumo ir gausaus popierinio darbo tik labai nedidelis skaičius komercinių bankų ir taupymo bendrovių ateina į talką norintiems toms taip naudingą Keogh įstatymo lengvatoms pasinaudoti.

Viena iš labai negausaus skaičiaus lietuvių vadovaujamų taupymo bendrovių — CRANE SAVINGS & LOAN ASSOCIATION, yra atidariusi specialų skyrių suteikti informacijas apie tą naują Keogh planą ir sudaryti jums prieinamą planą. Kodėl neužsukti į Crane Savings & Loan Association ir pasikalbėti? Tai gali būti pats svarbiausias Jūsų nutarimas.

CRANE SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

2555 West 47th Street, Chicago, Illinois

Kultūrinė kronika

KULTŪRINĖS VEIKLOS PLANO PROJEKTAS

Lietuvių Bendruomenės Kultūros tarybos pirmininkas Anatolijus Kairys mus informuoja, kad praėjusiais metais rugsėjo mėn. buvo išsiuntinėjus įvairiems išsivijoję gyvenantiems kultūrininkams 297 laiškus, prašant pasisakyti mūsų kultūrinę veiklą liečiančiais klausimais ir pateikti savo sugestijas ruošiamam kultūrinės veiklos projektui. Tuo pačiu laiku keli laikraščiai paskelbė jo laišką savo skiltyse, kviesdami kultūrininkus atsiliepti. „Draugo“ kultūrinis priedas pravedė tada viešas diskusijas kultūrinėmis temomis. Pirmininkas duoda čia tokią šio darbo suvestinę.

I kvietimą atsiliepti 44 asmenys: 40 atsakė į tiesioginius laiškus ir 4 į laikraščiuose tilpulus atsišaukimus. Iš jų, 9 buvo „ne-naudingi“ — atsakė arba tik iš mandagumo ar negatyviai, o 35 atsakymai buvo visai pozityvūs, daugumą i tema, kai kurie visai konkretūs, ir jais buvo pasinaudota, kultūrinės veiklos projekta ruošiant.

Kultūrinės veiklos planas-projektas jau paruoštas, multiplikuotas ir prieš savaitę išsiuntinėjamas LB Kultūros tarybos planavimo skyriaus nariams. Projektas susideda iš dviejų dalių — plano ir papildymų. Planas telpa į 50 puslapių, o papildymai (laišškai etc.) sudaro 99 puslapius, iš viso projektas yra 149 psl. dydžio. Patsai kultūrinės veiklos planas susideda iš 3 dalių, kiekvienai daliai įgyvendinti skiriamas maždaug 3 metus arba visam projektui — 9 metus, o matuojant doleriais — prašoma pusės milijono dolerių suma. Suprantama, čia eina kalba tikrai apie projektą, kuris gali būti priimtas ar

atmestas arba diskusijų eigoje neatpažįstamai pasikeisti. Jei LB Kultūros tarybos narių dauguma pasisakys už viešas diskusijas, tuo atveju visuomenė bus supažindinta ir informuota.

Šia proga Kultūros tarybos pirmininkas dėkoja visiems, į jo laiškus atsiliepusiems, o taip pat ir laikraščiams, paskelbusiems viešai jo laišką.

HUMORISTINĖ VAKARONĖ KAVINĖJE

Literatūrinė humoristinė vakaronė Jaunimo centro kavinėje, Chicago, įvyks ateinančią penktadienį (vasario 7 d.) 8 val. vak. Jos linksmo turinio programai vadovaus rašytoja Nijolė Užabalienė. Programa atliks aktorai Nijolė Martinaitytė, Leonas Barauskas ir rašytojai Aloyzas Baronas, Rimas Vėžys. Visi kviečiami pagyventi poros valandų linksmo nuotaiką.

KŪRYBINGAS SUKAKTUVININKAS

Vienas iš pirmųjų šio krašto kalbėtojų ir rašytojų, kelių dešimtųjų knygų autorius Fulton Sheen šiemet jau švenčia 80 m. sukaktį. Gilios filosofinės minties, patrauklaus stiliaus, didelio darbštumo ir plataus apsiškaitymo žmogus, jis plačiai yra panaudojęs moderniąsias komunikacijos priemones: radiją, televiziją ir spaudą. Ir pasiekęs 80 m., jis tebėra kūrybingas. Neseniai skaitančiai publikai davė jau 63-čią savo knygą: „Those Mysterious Priests“ (išleido Doubleday and Co, Garden City, N. Y., 1974 m., 333 psl., kainą 7 dol. 95 ct.).

Veiklas pirmoj eilėj skaitas dvasininkams, bet jis naudingas ir kiekvienam gilesnio dvasinio gyvenimo besiekiančiam krikščioniui. Fulton Sheen savybė yra,



Gita Geštautienė su vienu savo darbų.



G. Geštautienė „Zinaida“

kad jis amžinąsias tiesas moka pasakyti dabarties žmogui prieinama kalba, dėstydamas mintis su filosofiniu gilumu ir psichologiniu išvalgumu. Jam gerai pažįstama dabarties žmogaus galvosena, modernaus gyvenimo srovės, ir jis įstengia prabilti gyvenimiškai, išvengdamas atsieto ir abstraktaus žodžio. Plačiai pažindamas ir naudodamas amžinąsias šv. Rašto idėjas, jis sugeba rasti dabartines atitiktis ir išvesti paralelę su šios dienos gyvenimu.

Būdamas turtingo stiliaus autorius, jis dažnai prabyla aforizmais, kurie nustebina kartais net savo paradoksiškumu, bet įsiminga mintin savo nepaprastumu, išvengiant dvasinėje literatūroje gana dažnai įsibraunančios banalybės. Kad ir šiame veikle jis prabyla: „Dievo armijoje ir sužeistieji gali tarmauti... Meilė be teisingumo yra tik sentimentalizmas, teisingumas be meilės yra socializmas... Dabar sielos eina prie Dievo ne paveiktos visatos tvarkos, bet paveiktos savo pačių gyvenimo tvarkos...“

Savo veiklaose Fulton Sheen mėgsta panaudoti naujojo gamtamokslinio atstovų išryškintus faktus. Pvz. šioje knygoje jis primena garsiojo Europos psichologo ir psichiatro prof. Carl Jung žodį, kad jis niekada neradęs psichinio ligonio, kuriam nepasidarė blogiau, kai jis pametė religiją, ar kuriam nepasidarė geriau, kai jis atrado religiją. F. Sheen primena psichiatrą dr. Paul Turner, kuris savo knygoje pasakojasi, kaip jis drauge su savo pacientais klaupe maldai, prašydami šviesos. F. Sheen cituoja mokslininką dr. V. Frankl, kentėjusį dviejose koncentracijos stovyklose, kuris savo veikale „Logotherapy“ primena, kad psichologinis patarėjas niekada neturėtų stengtis siekti, kad žmogus jaustųsi geriau, drauge jo taip pat nedarydamas geresniu“.

Ne veltui Fulton Sheen buvo pakeltas į arkivyskupų, bet jis atsisakė vyskupo sosto, pasiūšęs studijoms, rašymui, pasiskaitoms per radiją ir televiziją.

J. Pr.

PREMIJA PRIEŠ TARŠĄ

Didžiausia pasaulyje premija, atnešanti daugiau dolerių už Nobelio premiją, yra vieno iš steigėjų Farmers apdraudros bendrovės įkurta, John and Alice Tylor Ecology premija, siekianti 150,000 dol., kurią gavus nereikia mokėti valstybinių mokesčių. Praeitais metais ji buvo padalinta trimis asmenims: Yale ekologui G. E. Hutchinson, smogo ekspertui A. J. Haagen — Smith ir Jungt. Tautų kovos su tarša vadovui M. Strong. Premija skiriama daugiausia nusipelnusiam aplinkos gerinime, ko-voje prieš taršą.

MUZIKINIS VADINIMAS

Filmuose daugeliu atvejų reiškiantis nuosmūkiui, dabar dažnai galime pasidžiaugti stipresniais teatrų pastatymais. Vienu iš tokių yra rašytojo ir muziko M. Willson muzikinis veikalas: „Music Man“, pastatytas In the Round Playhouse teatre, Chicagos pietvakariuose, kur gyvena ir daugiau lietuvių. Visas veikalas tai solo, duetu, trio, kvartetu ir kitų junginių dainų pynė bei gausūs nuosai-kaus baletų numeriai. Vaidina profesionalai aktorai su geru pasirošimu. Pvz. E. Anthony teatro mokslus išėjęs Toledo ir Colorado universitetuose. D. S. Schafer neseniai baigusi North-western universiteto muzikos mokyklą, J. T. Edwards — televizijos aktorė, M. Merrill — iš Schubert teatro. P. Zegler — iš Goodman teatro, S. Pagels gavusi bakalauratą ir magistro laipsnį Illinois universitete už teatro ir psichologijos studijas. Režisierius J. Harms baigęs Illinois Wesleyan universitetą.

WEIMARO RESPUBLIKOS KULTŪRINIS GYVENIMAS

W. Laqueur parašė naują veikalą „Weimar“, kur pateikiama Vokietijos kultūros istorija 1918 — 1933 metais. Veikalas iliustruotas, 295 psl., išleido G.P. Putnam's Sons New York, kainą 8 dol. 95 ct.

NUO TIKROVĖS NENUTOLUSI TAPYBA

Sausio 19-26 dienomis Los Angeles galerijoje Westwood Center of the Arts vyko Ginos Geštautienės dailės paroda.

Daugiausia aliejiniais dažais tapyti paveikslai išsiskyrė gan grakščia, vietomis tikrai drąsia kompozicija. Geštautienės tematika tradicinė, sakyčiau, miestiečiai saloninė. Pasinaudodama geometrine tikrovės samprata, ji tapo miesto namų, uosto laivų peizažus, gėlių puokštes, natūrmortinius išdėstymus, stilizuotus moterų portretus. Paletė daugiausia šilta, su geltonu, oranžiniu spalvų persvara. Vis dėlto nuotaikingu efektu pasiekia, švelniai derindama žalių, mėlynų, violetinių spalvų potėpius baltojo miesto paveikslu.

sios gražios moters portrete vienos akies neįtarymas) iškrečia kūrinui abejotinos vertės pokš-tą.

Atidarymo vakarą (sausio 19 d.) galerijoje, šalia gausių Geštautienės draugų bei gerbėjų amerikiečių, susirinko ir daug lietuvių, atvykusių iš įvairių Pietų Kalifornijos vietovių. G. Geštautienė meno studijas pradėjo Lietuvoje, tesė Vokietijoje, ne per seniausią Los Angeles Kalifornijos universitetą (UCLA). Ir šiuo metu ji tebestudijuoja pas pri-vatų tapybos meistrą.

Jos stiprybė — portretas. Ten, kur žmogaus ar daikto pavidalas ateityje tikriausiai išgarsuos savi-truputį deformuojamas, tapytoja to stiliaus kaitroje. Kartais drąsi pasiekia didesnio išpuščio.

Pr. V.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252
RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS APARATŲ.
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS

6845 SOUTH WESTERN AVENUE

AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

TRYŠ MODERNISKOS

MASINOMS VIETA

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

P E T K U S

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TEVAS IR SŪNUS —

TRYŠ MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st St. Tel. GROvehill 6-2345-6

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AIKSTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

E U D E I K I S

Laidotuvių Direktorai

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

TRYŠ MODERNIOS KOPLYCIOS

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas YArds 7-1741

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNŲ

2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6872

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIŪNAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

Filmų įvairumai

Agathos Christie sumegztas labirintas

STASE SEMENIENE

Iš Istanbulo į Calais žvilpia ekspresas. Nakties glūdomoje jaudinantis riksmas, kurį nustelbia koridoriuje besitartinantieji ir nutolstantieji skubūs žingsniai bei prislopintas prancūziškas šnibždesys.

Viename kupe Hercule Poirot, pasaulinio garso detektyvas, minutę klausaus, pažvelgia į koridorių, nekantriai patraukia pečiais. Sekantį rytą sužinoma, kad visų nekenčiamas amerikiečių milijonierius Ratchett buvo nudurtas, jam miegant. Taip prasideda kriminalinis, gerokai supintas filmas „MURDER ON THE ORIENT EXPRESS“.

Sniego grūtis sustabdo ekspresą, Poirot apsimą eurasit žudiką, o tartini — visi keliaujantieji traukinyje. Detektyvas pradeda seriją apklausinėjimų ir įsipina į tokį intrigu tinklą ir taip giliai, apgaulinčiai ir sukčiai, kad tik viena Agatha Christie tegalėjo savo kriminalinių romanų patyrimais tokį labirintą nuvesti.

Megstantiems kriminalistiką, šis filmas yra puikiai pramoginis. Tai klasika pavyzdys — kas nužudė. Tokių filmų dabar jau beveik ne nestatoma. Rašytoja pribarsto daug raktelių paslapčiai atskleisti, ir jie aiškiai matomi žiūrovui. O iš pasėtų smulkių atskirų siūlėlių išdygsta ilgas siūlas, besivejais ir pasakojimo kamuoliu, kad išrištų visą pėlinavą.

Tal, tur būt, pirmas britų pastatytas filmas, sutraukęs didžiausią ir prabangiausią žvaigždžių kolekci-ą.

Filmo herojus Albert Finney, detektyvo Poirot rolėje, išpuodingiausias iš visų. Jo visiškai negalima atpažinti — taip jis nugrimuotas, o nepasidimys manierizmais, jis niekad savęs neišduoda, įsigilinęs į detektyvo rolę. Jo vaidyba aukščiausia ir nepaprastai komiška.

Komiškas ir filmas — tikra komedija, nors stengiamasi to nepa-

brėžti, kad nenukentėtų rašytojos Christie gerai įvyntas paslaptin-gumas.

Filmo stilius yra klasiškas, pasiektas režisieriaus ir aktorių bendromis jėgomis. Režisierius Sidney Lumet, atrodo, pasirinko tyčia senoviskias vaizdines strategijas, o daigian tūzinis žvaigždžių įtartinų kailių, entuziastingai, net persitengdami, suvaidino.

Pastarieji iš pirmo žvilgsnio neturi nieko bendro tarpusavy ir sudaro savotišką argantų ir individualistų grupę. Jų tarpe yra: Afri-kos misionierė (Ingrid Bergman), vengrų aristokratai — karališkos kilmės grafi (Jacqueline Bisset ir Michael York), nepakentimai biau-ri amerikietė (Lauren Bacall), grįžtas iš Indijos anglų karininkas — pulkininkas (Sean Connery), su savo nuolatine palydove (Venessa Redgrave), labai atsidavęs tarnas (lietuviškos kilmės John Gielgud) milijonieriui (Richard Widmark). Išdid rusų aristokratė princesė Dragomiroff (Wendy Hiller), milijonieriaus sekretorius (Anthony Perkins), tarnaitė vokiečių (Rachel Roberts), konduktoriaus (Jean-Pierre Cassel), geležinkelio direktorius (Martin Balsam) ir daug, daug kitų.

Techniškai režisierius išsprendė pačią užduotį, ne tik supažindindamas daugiau kaip šim tūzinu veikė-jų, bet ir išlaikydams juos aktyvius bei gyvai įpindamas į labai komplikuotą veiksmą.

Turinio neįmanoma atpasakoti, neišduodant paslapties. Skaičiu-siems Agathos Christie romanais, jau žinoma, kad viskas būna kitaip, kaip skaitytojas (ar čia žiūrovas) numano ar bando atspėti.

Filmas žiūrovą (visoklausio am-žiaus) pagauna, intriguoja ir im-pu-nuoja savo aukštu stiliumi.

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptar-nauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėko-jame jums už mums parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$40,000.00

Frank Zogas, President

5 1/4 %

All accounts com-pounded daily — Passbook Savings paid quarterly.



AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 234-4470



7 1/2 %

4 Years Savings Certificates Minimum \$5,000.



SPYGLIAI IR ROYGLIAI

REDAGUOJA DR. S. ALIČNAS

PRIEŠŲ GLOBOJIMAS

Savo laiku Balys Pavabalyš ei-lavo, kad Sovietų Rusija tremia žmones tik į savo kraštą, o bū-tų gerai, kad juos iš Sov. Rusijos išstremtų. To dabar siekia visi, net ir visokios sutartys sudaromos ir ardomos vien tik todėl, jog žmonės nori, kad juos iš komunistinio rojaus išstremtų. Kar-tą Balys Pavabalyš išsireiškė taip:

Niekam (pauly aš nepavydžiu. Nei mauzolieju, nei piramidžiu, Vieno tik noriu, vieno tik

Kad iš šio krašto mane

Blokšti tai bloškia, tremti tai

Bet į tą pačią kruviną žemę, Kad taip išstremtų į tokią šalį, Kur jokios maskvos pasiekt negali.

Žodžiu, žmogus trokšta išstrūkti iš rojaus, tačiau viena neaišku, kam tokius niekšus Tarybinė Sąjunga saugo. Juk galėtų trenkti visus lauk, kad krašte beliktų tik labai Maskvą mylintieji, saktum, koks poetas Mielė-laitis ar dar vienas kitas. Galėtų trenkti lauk visus, kurie abe-joja šauniojo komunizmo staty-ba. Sakysim, Amerika labai džiaugtųsi, jei kas nors surinktų į laivą visus vilninius, laisvi-ninkus, vienybininkus, gimta-kraštininkus ir kitokius visokius bimbinius, pridėtų Angela Davis ir artistę Fonda, norinčią mirti už komunizmą, ir išgabentų kur nors į Vladivostoką, kur prez. Fordas su Maskvos ponais buvo susitikęs ir kur buvo kalbė-tasi, ar negalėtų supuvis kapita-lizmas kiek technika ir maistu tarybinei kumelei padėti traukti komunistinį vežimą į komunis-tines aukštumas.

Be abejo, Amerika džiaugtųsi, išgabėnusi visus savo nekentėjus iš Amerikos, tiesiai į jų myliną šalį, kur žmogus iš laisvės nusi-alsuoja, net ir tokiame galviam Sibiro ore. O tuo tarpu Maskva neleidžia nieko išstrūkti, o jei kas ir išstrūko arba ką išleido, tai dar vis per rekmsus. Tiesiog niekur nėra tokio krašto, kuri savo prie-šus kenkėjus taip nuostabiai my-lėtų. Meilingoji, anot poeto Mie-želaičio Maskva, savo meile vilio-jo ne vieną lietuvį komunistą Amerikoje, tačiau šie, kaip ir gar-bingos atminties Andriulis, sakėsi nevyksią ten, kol gyvi būsia, tik negyvus į ten nugabens. Pana-šaus nusistatymo yra ir Vilniaus universiteto daktaras A. Bimba, kuris taip pat nepasiduosias ir į rojų nevyksias ligi mirties.

Kalbant apie pavojus, tai tie, kurie eina vyksta, jokių pavojų ga-li nesibijoti. Tiesa, pasitaiko ko-munistams kiek ir apsirikti, kuk-liai skelbiant neteisingai repre-suoti. Ne taip kaip kokiam ka-pitalistiniam pasauly neteisingai nubausti, Sov. Rojuje jie buvo gražiai represuoti. Ne vienam ko-munistiniam veikėjui buvo gal-vėlė nuimta, apie tai komunisti-nė lietuviškoji enciklopedija la-bai plačiai rašo, Taigi, jei jau

pasitaiko apsirikti, tai nereikia bijoti, komunistinė valstybė gal-vas prideda, kaip jie sako, gal-vanizuoja ar reabilituoja. Toks likimas ištiko ir gen. J. Uborevi-čiui, kuriam per klaidą buvo nu-kirsta galva, bet jau dabar ko-munistai viską atitaiso ir tu gal-vų net dar daugiau visoj Lietu-voje pristato. Žodžiu, bijoti nė-ra ko, galvom būti apriūptas.

Taigi Sov. Rusija labai globo-ja savo priešus, būtu gera, kad ji visus išstremtų į kapitalistinį pa-trukštą —

išblokštų.

Blokšti tai bloškia, tremti tai

Bet į tą pačią kruviną žemę, Kad taip išstremtų į tokią šalį, Kur jokios maskvos pasiekt negali.

Tėvas Leninas negali suprast, ko-dėl iš jo rojaus pro pamatus visi bėga į kapitalistinę vergiją.

sauli, kur tie jos priešai visi ba-du išmirę.

Jei kas kalba, kad Sov. Rusijoj nebologai, tai tenka sakyti, kad teigime yra tiesos, jei net savo priešus laiko apglėbusi ir niekur neleidžia. Žodžiu, visi, kurie abejoja ta-rybinio klusnumu, tegu dabar pa-keičia nuomonę, nes niekas taip savo priešų nemylų, kaip sovieti-kraštininkus ir kitokius visokius bimbinius, pridėtų Angela Davis ir artistę Fonda, norinčią mirti už komunizmą, ir išgabentų kur nors į Vladivostoką, kur prez. Fordas su Maskvos ponais buvo susitikęs ir kur buvo kalbė-tasi, ar negalėtų supuvis kapita-lizmas kiek technika ir maistu tarybinei kumelei padėti traukti komunistinį vežimą į komunis-tines aukštumas.



Sužadinto ir vėl atgaivinto gen. Uborevičiaus galva Utenoje.

APIE PR. D. GIRDŽIAUS KNYGĄ

„Skaitytojas aiškiai mato sto-vintį velnią, bet skubėdamas ne-pastebi jo spalvos. Tik knyga jau užvertę, pristmena: tas velnias juodas, kaip tikras velnias.“

Vyt. Seirijis, „Velnias ir jo spalva“.

— Paukštis primena kregždę, o ji — pavasarį. Vadai užsirū-sino. Apie kregždes šnekėti nepa-doru, ypač jaunimui girdint.

Leonas Urbonas

— Gyvai tautai namuose ne-reikia „žioptų“, atvykusių iš lais-vojo pasaulio.

Muz. A. Jurgutis

IŠ DAILES PARODŲ VERTINIMO

„Skulptūros spalva šaltai ža-lia, motina dar nesena, guvi, už jos plaučių sijonų ir ant rankų ke-turi žvalūs vaikai, o ji už juos visus gudresnė“.

Ald. Zailskaitė

NEPRARASTI OBJEKTO

„Kad laimėti kovą prieš kitus, fotografas turi neprarasti to, ką norėjo fotografuoti“.

„Mūsų Žinios“

BRAŠKIŲ DESERTAS

„Sandara“ sausio 24 d. duotą Braškių deserto receptą baigia taip: „Tą gaminti reikia padengti migdolais, kad sugadintume apetitą“.

„Jei šuo įkastyt žinomą asme-nį, sakysime JAV prezidentą, tas normalus šuniškas veiksmas jau būtų žinia. Dar toliau, būtų ži-nia dar didesnė, jei prezidentas įkastyt šunį“.

Alg. Pužauskas „Žurnalistika“

— Šiame krašte mažaraštis, bet turtingas tavernos savininkas turi daugiau įtakos už moksl-ninką.

V. Volertas

— Prieš dešimt metų G. For-das atstovų rūmuose įnešė rezol-uciją, reikalaujančią sovietus pasitraukti iš Pabaltijo kraštų.

Aišku, jis dabar neprisimins šios rezolucijos.

P. Indreika

— Reikia pastebėti, kad lietu-viškų knygų tiražų mažėjimas vyksta lygiagrečiai su mūsų tur-tėjimu.

B. Kviklys

Ko čia Bendruomenei skubinti

L. J. iš New Yorko rašo: „Naujienos sausio 9 d. LB siūlo: „Bendruomenė galėtų apsiungti, sakysim, su Susivienijimu Lie-tuvių Amerikoje, kuris turi dau-giau kuopų ir apskričių, negu iš-garsintoji Bendruomenė. Kiekvie-nas Bendruomenės narys turėtų įstoti į SLA, įsiviešinti veikiančią konstituciją. Be abejo, LB galėtų įsiungti, bet SLA jau jungiasi su kitais. Apie tai rašo „Laisvė“ gruodžio 13 d. Esą su išvykstan-čiu namo V. Zenkevičium atsi-sveikinti atvykę ne tik Sovietų S-gos ambasados Washingtono konsularinio skyriaus sekretorius Rimgaudas Mališauskas su žmo-na ir Moscow News korespon-dentas Apolinaras Sinkevičius su žmo-na, bet ir visos būrys „lais-viečių“ su pačiu „Laisvės“ redak-torium Antanu Bimba. Ten bu-vė ir J. Kiznis, ir S. Narkeliūnaitė, ir A. Šalčius, ir net — J. Valaitis, SLA leidžiamos „Tėvynės“ re-daktorius. Visi jie tarę ir atsisvei-kinimo žodį.“

Taigi sunku bus bendruome-nei SLA iš dr. Bimbos ir tarybi-ninkų draugystės beatsiimti.

„Šluota“

Laimės, nelaimės ir optimizmas

Pesimistinė žmona turėti ne-gerai, bet ir per daug optimisti-nė — taip pat ne. Šitokį išradimą atrado torontiškas „Star“ kolumnistas Gary Lautens.

Štai, jo patirtis. Kada lauke lyja ir drumzlina diena daugu-mai slegia nuotalkas, jo žmona, su šypsenėle lūpose, pasiguo-džianti: „Nesvarbu, kad į lauką negalima išeiti, juk mes ir kam-bariuose turime ką veikti, ar ne?“

Kai ateinas metas mokėti val-džiai mokesčius, ar tada ji pyksta, raivosi kam nors (daugiausia, žinoma, valdžiai), priekaiš-tauja? Ji tik pasidžiaugianti: „Ar nelaimingi mes, kad mūsik-ke alga įrikiuojama į šiuos mo-kesčių rėmus“.

Arba — jeigu jai tenka įsivel-ti į kokį nors „akidentą“ — au-tomobilio nelaimę. Tik pažiūrė-kim, kaip ji optimistiškai susi-tvarko.

Prieš keletą dienų jo žmona, įsisėdusi automobiliu, pavariu-si atbulą mašiną iš garažo, nes norėjusi pavažiuoti iki krau-tuvės prekių parsivežti.

Deja, besistumiant iš garažo, buvęs šis tas pamiršta. Pamirš-tos uždaryti automobilio du-rys. Ir kas atsitikę? Ogi durys užsikabinusios už garažo durų, susiraičiusios dvilinkai, kaip ar-monikos duplelės.

Ar ji dėl šios „mažos avari-jos“ bent kiek nusiminusi, ar jai ištryškusi bent viena ašara dėl šito menko užsimiršimo? Anaip-tol, ne! Po šio įvykio žmona šalėlių šalčiausiai nuvažiavusi automobilio pataisyti. Pataisy-mo darbas, kaip buvę apskai-

SOCIALINIAI REIKALAI

— Slidžių sportui, kurį mėgsta dabartinis šio krašto prezi-dentas, reikia daug sniego ir di-delių sveikatos išdardimų.

— Milijonų, milijonai dirbo antvalandžius. Dabar nėra ir normalių darbo valandų.

— Mokesčių mokėtojas nura-šė 3000 dol. nuostolių nuo van-dens aptvinimo. Pasiškęjo, kad jis gyvena laive.

— Šių dienų šuo „nušunin-tas“, jis jau ne šuo, bet šeimos narys.

DU PRELATAI

Kanados lietuvių mergaičių choras „Aidas“ lankėsi Italijoje. Koncertavo net šv. Tėvui. Po koncerto, kai kurie Italijos laik-raščiai parašė, kad chorą atly-dėjo du prelatai — Tulaba ir Verikaitis.

Sveikiname sol. V. Verikaitį, įžengusį į dvasininkų luomą.

NAUJŲ LAIKŲ DIDVYRIAI

Reikėtų, kaip nors gauti iš amerikiečių atominę bombą, su-rasti porą drašių, pasižventusių lietuvių lakūnų, kurie tą bombą nuskraidintų ir numestų ant Maskvos, ir Lietuva būtų išlais-vinta.

Akiračiai, 1974 Nr. 9

PLANAI IR BROKAS

Oi, motin, motin, motinėle mano, niekaip neįvykduu ketvirtinio plano!

Niekaip neįvykduu ketvirtinio plano, nes bičiuliai vagia kaip tikrai išmano.

Oi, motin, motin, ką gi man daryti... Už apsilėidimą žada mest Marytė...

Kad manęs nemestų Mylėma Marytė, reiks, matyt, motule, broko pridaryti.

Oi, motin, motin, motinėle mano! Pridariau aš broko smarkiai viršum plano.

„Šluota“

— Aš nesuprantu, kodėl, kai tik pažvelgiu į veidrodį, mane ima pa-gunda pradėti laikytis dietos.

— Gaila, kad jūs nebuvote mano premjeroje! Žmonės tie-siog mušėsi prie kasos.

— Iš tikrųjų? Na ir kaip, gra-žino jiems pinigų ar ne?

BAUSMĖS SOVIETIJOJE

— Už ką gavai 25 metus? — klausia Sovietų Sąjungoj vienas kitą.

— Už nieką, — atsako jo drau-gas.

— Tu meluoji, Sov. Rusijoj už nieką duodama tik 10 metų.

GERAS VIREJAS

Valgyklos savininkas, ragau-damas naujai priimto virėjo pa-gaminimą maistą, klausia jį:

— Kiek laiko, tarnaudamas kariuomenėj, buvai virėju?

— Dvejus metus ir du kartus buvau sunkiai sužeistas.

— Džiaukis, kad jie tavęs vi-siškai nenugalabino.

PERSPEJIMAS

Auto vairuotoja jau sustabdžiu-siam policininkui:

— Ar jūs norite mane per-spėti, kad pažeidžiau vairavimo taisykles, ar gal pageidaujate, kad jus perspėčiau, jog mano vy-ras yra policijos inspektorius.

SMUIKININKAS

— Gaila, kad jūs nebuvote mano premjeroje! Žmonės tie-siog mušėsi prie kasos.

— Iš tikrųjų? Na ir kaip, gra-žino jiems pinigų ar ne?

VILNIUS IR DAINA

Chicago lietuvių operos me-nininkai, ant lietuviškos meške-rės užkabino visai neblogą dai-nininką Stefan Wicik. Jis daina-vo mums lietuviškai. Vilnių jis pripažino Lietuvai, tik liepė eiti jį išsivaduoti iš rusų komunistų.

1975 m. sausio 19 d. Chicago lenkų Vilniaus mylėtojų draugija surengė koncertą, kuriame me-ninę programą atliko „mūsų dai-nininkas“ Stefan Wicik.

MAŽIEJI FILOSOFAI

Ką sakyti ir ko nesakyti

Televizijos programoj vadovas, klausinėdamas 6 metų mergaitę, sako:

— Ko tau mamytė liepė nesa-kyti programoj?

— Nesakyti, kad ji nėščia.

— Bet gi tai nieko blogo, tai la-bai gražu, — pradėjo guosti mergaitę.

— Taip, bet ji nėra tokia, — paaiškino mergaitė.

Duktė ir mama

Žmona po ilgesnio ginčo su savo vyru, sako jam:

— Aš nesuprantu tavęs. Čia 12-metė dukrelė kreipiasi į savo mamą:

— O aš, mama, savo tėtę ge-rai suprantu, ens tu, mama, ji pažįsti 15 metų, o aš visą savo gyvenimą.

Priežastis jungtuvėms

Jaunuolis į jaunuolės nuomo-nę, kad jie atitinka vienas kitą:

— Pavyzdžiui?

— Todėl, kad esi dar nevedęs vyras, o aš dar nei, tekėjusi mer-gina...

Patarlės ir prežodžiai

— Išmintinga moteris, norėda-ma panaikinti namuose virtuvės kvapą, visai nustoja virti.

— Didžiausias stebuldas at-leisti savo priešams dorybes.

Volteras

— Jeigu dairaisi ką pakriti-kuoti, tai pasižiūrėk į veidrodį.

— Automatinoms tiesiai prie banko langelio privažiuoti buvo suprojektuota todėl, kad auto-mobilis galėtų pamatyti tikrąjį savo savininką.

— „Kai skaitai laikraščiuose apie svarbiausią energijos šaltinį — naftą ir jos savininkus, atrodo, kad visi arabai greitai važinės ke-dilakais, o amerikiečiai jodinės kupranugariais“.

Reader Digest“ nr. 1

— Paraginimas prikabinas prie bažnyčios durų: „Tarnauk Viešpačiui. Atlyginimas nekoks, bet pensija, tai jau ne iš šio pa-saulio“.

Šūviai iš patrankos į artimą.

— Vaikai vystyčiuose nedirba.

R. Spalis

— Visi mūsų priešai yra mir-tingi.

Paul Valery

„Žmogus, reikia pasakyti, ga-na landus sutvėrimas. Kiša nors kur reikia ir kur nereikia. Nepai-so jis nė Veneros vienuoliško už-darumo“.

Al. Radžius